

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדוק שליט"א

בני ברק - אלעד

י"ד תמוז תש"ע

בלק

שנה י"ד גליון תרס"ז

תוכן העניינים

לקח טוב	עמוד ג'
קול תפילה	עמוד ה'
שבת בשבתו	עמוד ז'
דבש תמרים	עמוד ט'
בשפתי צדיקים	עמוד י"א
פרפראות לחכמה	עמוד י"ג
ודרשת וחקרת	עמוד י"ד
פניני התורה	עמוד י"ז
הילולא דצדיקא	עמוד י"ח
משולחן מלכים	עמוד כ'
דברות קודש	עמוד כ"ו

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,
הנצחת שם, לעילוי נשמת, אפשר לפנות:

בארה"ב:

להד"ר מנחם מענדל פריעדמאן

הי"ו

845-662-5579

באר"י:

להד"ר אלטער אשר אנטשיל

אילאוויטש הי"ו

011-972-527648437

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל

בארמון יקר ומעוטר בכלי כסף וכלי זהב, ישב לו שר וקצין כאשר כל מעדני עולם וחמודי תבל סמוכין על שולחנו, ובאוצרותיו גנוזים כל אבני חן ומרגליות, ורק פחד מפני שודדים ולסמים הציקוהו ולא נתנו מרגוע לנפשו.

לימים הגיעה שמועה לאזנו שאיזה חכם המציא רשת פרוסה אשר הוא משען ומכסה מפני גנבים ושודדים, וכל חיצים ובליסטראות אשר יופלו עליה לא יגעו בו לרעה, ובכוחה להציל את העשוק מיד עושקו.

אותו שר אשר מירדת הגנבים ושודדים היתה מנת חלקו כל היום וכל הלילה, נסע למרחקים לאותו החכם כדי לקנות ממנו את הרשת אשר שמעה הלך למרחקים, וקנה אותה באלפי דינרים.

על אם הדרך בעת חזרתו התנפלו עליו שודדים, והוא פרש הרשת אשר היתה באמתחתו, וכדברי החכם בן היה כל החיצים ובליסטראות לא נגעו בו לרעה ולא נפל משערות ראשו ארצה.

כאשר ראו הרוצחים כי הוא חי, ויתחילו לברוח, קרא להם השר בדברי חן שיבואו אליו ויגשו אל מרכבתו, ויתן להם משקה מאשר נמצא אתו, ויתפלאו מאד, ויאמרו אל השר: הלא תגיד לנו מה המעשה הזה אשר עשית עמנו, אתה גמלתנו הטובות, ואנחנו הלא עשינו עמך רק רעה, ויאמר אליהם השר: דעו כי אני הרבייתי זהב לרוב על הוצאות הנסיעה, וקניית הרשת היקרה הזאת, ויהי כאשר פניתי לנסוע לביתי, היה לבי קשה עלי לאמר על מה ולמה איבדתי הון יקר, ולא ידעתי על מה לנסות את הסגולה אשר אמר החכם, כי יראתי לנפשי פן יורה המורה וימיתוהו, לכן ישבתי על המרכבה בעצבון רוח, ועתה, כאשר באתם עלי להמיתני וכבר פגע בי החץ ולא פעל, עתה נפשי יודעת מאוד הצלחתי הגדולה, שכבר אוכל לישב במנוחה בביתי ולא יאונה כל רע, ואם בן טובה גדולה עשיתם עמדי, כי על ידיכם נתברר לי כי לא על דבר ריק הוצאתי רכוש גדול כזה.

הנמשל הוא כי ישראל היו יודעין מכבר כי יש להם מורשה לקהלת יעקב מאת אביהם הזקן "כי לא נחש ביעקב", אבל עדיין לא נתברר להם אמיתתה, ולנסות הדבר מי זה יאבה להכניס עצמו בסכנה, ולכן כאשר שלח בלק להביא את בלעם בקסמיו ולא עשה עמם דבר, אמר אל בלק: עתה ראה מה עוללת כי לא זאת בלבד שלא עשית עמם רעה, אלא שעוד יצא להם טובה על ידך, כי מעתה נתברר להם תקפם וגבורתם מאמיתת הסגולה, כי אני יריתי בחמאת קסם ולא פגעתני בהם, וזהו שאמר "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל" וזאת שמעו מימים כבירים, אבל "כעת" כלומר, הלא עתה "יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל".

צאתכם ובואכם לשלום

דרך
צלחה

ה' ישמור
צאתך
ובואך

לשמרך
בכל
דרכיך

כי
מלאכיו
יצוה לך

אלקא דמאיר עננו

טייערע אידן
אצינד אין די זומער וואכן
ווען יעדער לאזט זיך ארויס
אויף די וועגן

און ס'איז באקאנט וואס חו"ר זאגן
כל הדרכים בחזקת סכנה

פארגעסט נישט
מיט צונעמען אונזער
"רבי מאיר בעל הנס"
פושקע

צו שטיצן די הייליגע צדקה פון מו"ר עצי חיים
און די זכות פון רבי מאיר בעל הנס
וועט אייך זיכער באגלייטן
אויף טריט און שריט

מול עצי חיים

צדקת

רבי מאיר
בעל הנס

מסורת של וסודות ונשקל לזכות
סיוע • סאטמאר

אלקא דמאיר עננו

שתוליכנו לשלום ותצעידנו לשלום
ותדריכנו לשלום ותסמכנו לשלום
ותגיענו למהוץ חפצנו לחיים לשמחה ולשלום
ותצילנו מפף כל אויב ואורב ולקטים וחיות רעות בדרך
ומפלג מיני פךעניות המתרגשות ובאות לעולם... שומע תפלה

לִקְוֹטוֹב

לִיקוּטִים יְקָרִים, מִפִּי סוֹפְרִים וְסוֹפְרִים
עִיד מוֹסֵר וְחִסְדוֹת נֶאֱמָרִים

שְׁתֵּם הָעֵין, בְּרִשׁוֹ מוֹמָא בִּאֲחַת מוֹעִינֵי
הָיָה רַ"ל שֶׁאֵינֶפּ שְׁהִיָּה מוֹסְתָבֵל וְיֹדֵעַ
גְּדוּלוֹת הַבּוֹרָא בִּ"ה וְשִׁהְרֵי הָיָה נִבְיָא,
מִ"מ לֹא הָיָה מוֹסְתָבֵל בְּשִׁפְלוּת עֲצוּמוֹ,
וְהָיָה מוֹמָא בִּאֲדַת מוֹעִינֵי, וְלֹכֵן הָיָה סוֹפּוֹ
מִזֶּה שְׁהִיָּה יוֹרֵד לְבֹאֵר שְׁחַת רַח"ל.

(אמרי יוסף)

☆

מִזְחָה שְׂדֵי יִחוּזָה נוֹפֵל וְגִלּוֹי עֵינֵיכֶם,
אִפְּלוּ מִי שֶׁמִּזְחָה ה' יִחוּזָה, שְׂרֹאָה מִזֶּה
שְׁעוֹשֵׂיךְ בְּשִׁמּוֹם וְכֹל הִיכּוֹלֹת פְּתוּחִים לִפְנֵינוּ,
מִ"מ נוֹפֵל וְיֹכֵל לִיפּוֹל חִי' בְּנוֹקְבָא דִּתְהוּמָא
רְבָא, אִם יֵשׁ לוֹ גִּילּוֹי עֵינֵיכֶם רַח"ל וְד"ל.

(אילנא דחיי)

☆

מִזֶּה מוֹבּוֹ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב, אֶהְלִיךְ
נוֹטְרִיקוֹן הַכּוֹן לְקִרְאָת אֶלְקִיךְ יִשְׂרָאֵל,
כְּפִרְשֵׁי לְשׁוֹב מִרְשַׁק, וְזֹא נֶאֱמָר ה'
בְּהִבְטַחְתָּם, אִם אַתָּה יִרְא אֹתוֹת, כֹּל הַתּוֹרָה
דְּבֵר קָמֵן הוּא וְאֵינִי נֹתֵנָה בְּלִבְךָ.

(מקרי דרדקי)

☆

מִזֶּה מוֹבּוֹ אֶהְלִיךְ יַעֲקֹב מוֹשְׁכֵנוֹתֶיךָ
יִשְׂרָאֵל, מִזֶּה מוֹבּוֹ אֶהְלִיךְ הוּא כֹּאֵהֶל
לְפָרְקִים, הָיִינוּ אֱלוֹ הַקּוֹבְעִים עֵינֵינוּ לְתוֹרָה
וְעוֹמְקִים גִּב' בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ לְפָרְנֵם מִשְׁפַּחְתָּם,
וּמִשְׁכְּנֵתֶיךָ יִשְׂרָאֵל הֵם תִּ"ה שְׁתוֹרָתָן
אֲמוֹנָתָן, מִשְׁכְּנֵתֶיךָ שֶׁשְׂבִינָה שְׂרוּיָה
בְּתוֹכָן. (פְּנִים יְפוֹת)

☆

יִזְל מִיָּם מִדְּלִיז וְזֶרַע בְּמִים רַבִּים, כֹּא
לֹמַר יֵל מִיָּם זֶה הַמִּקְטֵין עֲצוּמוֹ דּוֹמֶמֶת מִיָּם
שֶׁהוֹלְכִים מִדְּלִיז מִגְבוּהָ לְנִמוּךְ, עִי"ז וְזֶרַע
שִׁדְיָה לֹא בְּנִים, בְּמִים בְּתוֹרָה, רַבִּים
גְּדוּלִים וְחֹשְׁבוֹתִים. (נֹעַם מְגִידִים)

☆

וְקִרְקֵר כֹּל בְּנֵי שֵׁת, הַכֹּלֵל לְעֵבֶדוֹת
הַבּוֹרָא צִרִיךְ הָאָדָם לְהִתְלַהֵב, אֲבָל לְדַבֵּר
גִּשְׁמִי אֲסוּר לְהִתְלַהֵב וְזֶה וְקִרְקֵר לִשְׁוֹן קָר,
שֶׁת הוּא לִשְׁוֹן הַתְּגַלּוֹת שֶׁהוּא הַחִיּוֹנִיּוּת
שֶׁהוּא בְּגִלּוֹי צִרִיךְ לְהִיָּת קָר, שֶׁלֹּא יִהְיֶה
חִי' שׁוֹם הַתְּלַהֲבוֹת. (קְדוּשַׁת לֹי)

☆

וַיִּקַּח רִמָּה בִּידוֹ, רִמָּה שְׁהִיָּה מוֹכֵן
לְדַקְרִיב כֹּל רִמָּה אִכִּירִי, לְעִשְׂתוֹת רִצּוֹן
הַשִּׁי"ת. (נֹעַם אֵילִמְלֵךְ)

לֹא הָבִיט אֹן בִּיעֶקֶב וְלֹא רָאָה עֵמֶל
בְּיִשְׂרָאֵל וְכו' / פִּי וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל
הָיִינוּ מִחֲשֶׁבֶת דְּהִקְבִּיָּה אֵינוּ מִצְרָף
מִחֲשֶׁבֶת רַעִיָּה לְמַעֲשֵׂה אֲצֵל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל רַק
בְּאִפְּן אֲשֶׁר ה' אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ, שֶׁהוּא מֵאֲמִין
בְּה', דָּאז יֵשׁ לוֹ חֻקֹּת כְּשֵׁרוֹת, וְמַעֲמִידִין
אוֹתוֹ עַל חֻקֹּתָיו. (בְּאֵר מִתְּחִלָּה)

☆

לֹא הָבִיט אֹן בִּיעֶקֶב, כְּשֶׁהָאָדָם
בְּמַדְרִיגַת יַעֲקֹב צִרִיךְ לְהִאֲוֹת שֶׁלֹּא יִצְאָה בּוֹ
חֶטָא וְעוֹן, וְזֹא וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל,
שֶׁמִּגִּיעַ לוֹ מַדְרִיגַת יִשְׂרָאֵל בְּלֹא עֵמֶל כֹּל כַּךְ.
(זֶרַע קוֹדֶשׁ)

☆

ה' אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ וְתוֹרַעַת מֶלֶךְ בּוֹ, ה' אֱלֹקֵי
יִשְׂרָאֵל בְּנִימ' תְּרוּ"ג וְהָיִינוּ ה' אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ
עִם יִשְׂרָאֵל, יִהְיֶה בְּנִימ' תְּרוּ"ג, וְעִי"ז
וְתוֹרַעַת מֶלֶךְ בּוֹ, דְּעִי' הַתּוֹרָה מִלְּכּוּתוֹ בְּכֹל
מִשְׁלָה. (חֶתֶם מוֹפֵר)

☆

ה' אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ וְתוֹרַעַת מֶלֶךְ בּוֹ, מִפְּנֵי
מִזֶּה ה' אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ, מִפְּנֵי וְתוֹרַעַת לִשְׁוֹן
שְׂבִירָה מֶלֶךְ בּוֹ, שֶׁהִיָּצִיחַ מִגְּדָה בּוֹ בְּיֹתֵר
וְהוּא מִנְצָחוֹ לִכְךָ ה' אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ.

(אור פני משה)

☆

כַּעַת יֹאמֵר לִיעֶקֶב וְלִישְׂרָאֵל מִזֶּה פִּעַל
קֵל, הָיִינוּ שִׁדְיָה וְזִמְן שִׁישְׂרָאֵל יִהְיֶה חֲשׁוּבִים
כִּי"ש שֶׁהִשִּׁי"ת גָּזַר וְהַצְדִּיקִים מִבְּטָלוֹ, וְזֶהוּ
שִׁיאֲמַר לִיעֶקֶב וְלִישְׂרָאֵל מִזֶּה פִּעַל קֵל,
שִׁיאֲמַר לָהֶם פְּעוּלָתוֹ שִׁיתְבַּטְלוּ הַגְּזִירָה
שֶׁגָּזַר. (אֶךְ פְּרִי תְּבֹאָה)

☆

הָן עִם בְּלִבְיָא יִקוּם, הָן בְּלִשְׁוֹן יוֹנִי אַחַת,
עִם אַחַדוֹת עִם הַקְּבִ"ה צִרִיךְ כִּי יִשְׂרָאֵל
לְקוֹם בְּבִקְרָה, וְהַאֲחָדוֹת הוּא שִׁיעִשָּׂה רַק
לְרִצּוֹן וְהַתְּאֲחָדוֹת לְהַשִּׁי"ת. (בֵּית אֶהֱרָה)

☆

וַיִּרְא אֶת יִשְׂרָאֵל שׁוֹכֵן לְשִׁבְטֵי,
בְּרִשׁוֹ רָאָה שֶׁאֵין פְּתִיחָהּ מִכּוֹוֵנִים זֶה
כְּנֶגֶד זֶה, וְנִרְאָה פְּשׁוּט דְּהוּא מִדָּה כְּנֶגֶד
מִדָּה, שֶׁהֵם שְׁמֹרֵי עֲצָנָם מִלְּחֶסֶתְכֵל בְּפִתַּח
חֲבֵרוֹ לְרֹאוֹת בְּעֶסְקֵינוּ שֶׁלֹּא לְהַכְנִים עֵין
הָרַע, כְּנֶגֶד זֶה הָגֵן הַשִּׁי"ת עֲלֵיהֶם שֶׁלֹּא
יִשְׁלוּט בָּדָם עֵין הָרַע מִבְּלִעַם הָרִשָּׁע.

(מִאֲוֵר וְשִׁמְשׁוֹ)

כִּי רַב הוּא, רַב הוּא בְּנִימ' ב' פְּעֻמִּים אִמָּן
יִהְיֶה שְׁהִיָּה יִרְא מִישְׂרָאֵל, שְׁעִי" אִמָּן יִהְיֶה
שְׁמִיָּה רְבָא רַב חִילָּה לְגִרְשׁוֹ וְלִהְכִּידוֹ כֹּלָה.
(אֶרֶץ עֵדוּת)

☆

לֹא אוֹכַל לְעִבּוֹר אַתָּה פִּי ה' / לֹא אוֹכַל
הָיִינוּ אִי אֲפֻשֶׁר לְהַכִּיל זֶה לְעִבּוֹר אַתָּה פִּי ה'
הָיִינוּ לְדַבֵּר דִּיבּוּרִים שֶׁל הַשִּׁי"ת מֵאוֹתִיוֹתָיו
הַקְּדוּשִׁים רַק בְּהַעֲבֵרָה כְּעִלְמָא כֹּלִי שׁוֹם
כּוֹוֹנַת הַלֵּב. (דְּגַל מִחֲנָה אֲפֻרִּים)

☆

בְּמַשְׁעוֹל הַכְּרִמִּים גָּדַר מִזֶּה וְגָדַר מִזֶּה,
בְּמַשְׁעוֹל הַכְּרִמִּים פִּי כְּשֶׁהָאָדָם עוֹסֵק
בְּעִינֵי נִשְׁמִיּוֹת, גָּדַר מִזֶּה וְגָדַר מִזֶּה פִּי
צִרִיךְ לְעִשְׂוֹת לְעִצְמוֹ גְּדָרִים וְסִינִיגִים.
(דְּבִרֵי שְׁמוּאֵל)

☆

כִּי מוֹרָאשׁ צוֹרִים אֶרְאֵנוּ וּמִגְבָּעוֹת
אֲשׁוּרֵנוּ, דְּבִלְעָם אֲמַר כִּי מוֹרָאשׁ צוֹרִים
אֶרְאֵנוּ, הָיִינוּ דְּמַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם בִּידְהֵם,
וּמִגְבָּעוֹת אֲשׁוּרֵנוּ רַצִּ"ל וְגַם מִחֻזִּיקִים
בְּמַעֲשֵׂה אֲמוֹתָהּ לִילִיךְ בְּדִרְכֵיהֶם, וְלֹזֶה אֵין
לוֹ שׁוֹם אֲדִיחָה בָהֶם. (בִּאֲרֹת הַמִּיָּם)

☆

הָן עִם לְבַדֵּי יִשְׁכּוּן, הָן מִלְשׁוֹן גְּחִלִּים
עוֹמְמוֹת פִּי שְׁמִרְנִישׁ בְּנַפְשׁוֹ קִרְיֹת
הַתְּלַהֲבוֹת הַבּוֹקֵר בְּקִרְבּוֹ, עִי" יֵצֵר הָרַע,
הַעֲצָה הַיּוֹעִצָה, לְבַדֵּי פִי שִׁיתְבַּדֵּד, יִשְׁכּוּן
בֵּינוּ לְבִין קוֹנֵן כֹּל עֲתוּרָנֵךְ. (אִיר לְשִׁמִּים)

☆

תְּמוֹת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָיִם, תְּמוֹת לִשְׁוֹן
בִּישׁוּל נַפְשֵׁי הוּא הָרַצּוֹן רַח"ל שֶׁתְּתַבַּטֵּל
רִצּוֹנִי אֲשֶׁר אֵין רֹצֵחַ לְהַכְנִים בָּהֶם תְּאוֹת
הַגּוֹפְנִיּוֹת, עַל יְדֵי מוֹת יִשְׂרָיִם, פִּי עִי" מִזֶּה
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הוֹלְכִים תְּמִיד בְּמִסִּי"ג, יִשְׂרָיִם
ר"ת אִימָן יִהְיֶה שְׁמִיָּה רַבִּי, דְּהַעֲוִנָה כֹּל
כּוֹחַ וְזֶה מִסִּי"ג, וְכֹחַ מִבְּטָל תְּאוֹת הַיֵּצֵר.

(תְּפִלָּתָה שְׁלֹמֹה)

☆

לֹא הָבִיט אֹן בִּיעֶקֶב וְלֹא רָאָה עֵמֶל
בְּיִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ, יַעֲקֹב הוּא פְּנִימִיּוֹת
הַלֵּב, וְזֶהוּ לֹא הָבִיט אֹן בִּיעֶקֶב הָיִינוּ
בְּפִנִימִיּוֹת לְבַבְכֶם בְּחֹלֶק הַיַּעֲקֹב, וְלֹא רָאָה
עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹקֵינוּ עִמָּנוּ הָיִינוּ כִּי
פְּנִימִיּוֹת נִשְׁמַתָּם הוּא חֶלֶק אֱלֹקֵינוּ מִמֶּלֶךְ.

(יִשְׁמָח יִשְׂרָאֵל)

ב"ה

היידעב? :

אז דער מפעל

פאראייניגט איבער

טויזענט אנ"ש

פון איבער דער גארער וועלט!

קרית יואל, וויליאמסבורג, בארא פארק, מאנסי, לאנדאן, מאנטשעסטער, אנטווערפן און נאך

אל תפרוש מן הציבור!

שליסט זיך אין דערין

ביים

מגבית חינוך הטהור

א' פרשת פינחס הבעל"ש

אמרות קודש בעניני תפילה ואמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

קול תפילה

התעוררות תשובה צ"י תפי הצדיקים

ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא ויקץ מואב מפני בני ישראל. ולכאורה אחר שכבר אמר 'ויגר מאוב', מה הוסיף עוד באמרו 'ויקץ מואב' ויש לומר על פי מה שכתוב מן הרבי מלובלין זי"ע (נחזק ואת קרה) דבשהצדיק לומד תורה או מתפלל, יורד אור גדול והתגברות קדושה מלמעלה, ועל ידי זה בא גם ללבות הרשעים התעוררות תשובה והתגברות ליצר הטוב, ולאשר שחפצים להרשיע והוא מבלבל אותם מרשתתם, לכן מסית אותם היצר הרע לקום על הצדיק ולבלבל אותו, כדי שלא תהא להם מניעה מרשתתם. וזה בא הכתוב להשמיענו, שהיו שונאים את ישראל וקצים בהם, לאשר על ידי עבודתם הקדושה האירו אור קדושה ללבותם, והפריעם מלהרשיע כחפץ לבבם.

ולזה אמרו עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחוך השור את ירק השדה, ודרשו חכמינו ז"ל (מדרש רבה ב, סו) מזה שור מנגח בקרניו, אף ישראל מנגחים בתפילתם, שנאמר (דברים לז, י) בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח, היינו שבתפילתם מאירים בני ישראל אור קדושה בלבותיהם של האומות, וזה מנגח בהם ומפריעם מלהרשיע כרצונם.

נכון משה - ושלמה, ד"ה וי"ל על פי

אופן וסדר התפילה

מה טבו אהליך יעקב משכנתיו ישראל. נראה לי ברמז הכתוב, שבא להורות אותנו סדר התפילה, שבתחלה כשעומד האדם להתפלל, מוכרח להיות בגודל היראה וענוה, להתבונן ולהסתכל בשפלות עצמו, איך שהוא שפל אנשים וכאן נחשב, כאמור בנוסח סדר התפילה: מי אנכי שאזכה להתפלל לפני מלך אל רם ונשא וכו', ואחר כך יעלה בתפילתו בסולם המדרגות ויגיע למדת האהבה, להסתכל ברוממות אל, ולהשוב בגדולת הבורא ברוך הוא וברוך שמו, ויתמלא מגודל האהבה והתשוקה והתלהבות. וזהו מה טובו אהליך 'יעקב', מלשון 'עקב' ושפלות', כלומר מה טוב ונעים הוא אהליך, המה האהלים ובתי תפילה, שאתה עושה במדת העקב והענוה, וגודל השפלות שהוא היראה השלימה שיש לך בתחלת התפילה, ואחר כך משכנותיו ישראל, אתה שוכן אצל הבורא ברוך הוא וברוך שמו גדולת ורוממות הבורא ברוך הוא, ישראל אותיות 'לי ראש', שהוא הבורא ברוך הוא הראשי העליון, וקל להבין.

נאמר משה

לעי"נ

האשה החשובה

מרת דבורה דאסקאל ע"ה

ב"ר שלמה זדא ז"ל

נלב"ע ח' אדר תש"ע

ת.נ.צ.ב.ה.

אסור לדבר בבית הכנסת אפילו דבור אחד לנטלה בין בשעת התפילה ובין אחר התפילה ורשע מיקרי, אפילו בדבר מוסר ויראת שמים מן הראוי שלא לדבר, אבל בגלות שאנחנו הוב מפתלים בבית המדרש אף שקדושת ביהמ"ד גדול, הותנה עליהם מתחילה שיהיו בית רבון לעשות בו צרכיו כמו בבית שלו, אפילו הכי מי שיש לו נשמה של ארץ ישראל אינו מדבר שום דברי צרכי הגוף המטונף ולא דברים בטלים.

שלחן הטהור סימן פ"ח ס"ד

☆

ראוי לכל אחד בבואו לבית המדרש להכניס בלבו מורא מקדש, כמאמר הכתוב ומקדשי תיראו, ואחר כך ליכנס אל הקודש פנימה

ליקוטי תורה הדרכה ז'

☆

ומקדשי תיראו: כתבו הפוסקים דמצוה זו לירא מן המקדש, נוהג בבית המדרש מדאורייתא, אם כן כיון שזה מצות עשה דאורייתא היא, 'צריכות כוונה' לכוין שרצוה לקיים המצוה של מורא מקדש.

חיים אדם סימן יז אות ו

☆

צריך האדם להיות חרד בתפילה, כי זה אשר נשאר לנו בגולה, וכמה יש לאדם להתבונן בו לעמוד בהכנעה יתירה וכפופת קומה ומילין לצד עילאה, ימלא בנחת בכוונה, ואשרי למי שמתפלל בדמעה ולב נשבר ונדכה כי לא ישוב ריקם, ועל מה נבעט בגולה ומה יגן בעדינו אם לא בתפילה ובקשה מקירת הלב, אוי לנו אשר נאמר סְנוֹתָהּ כְּעָנָן לִךְ מִעֲבֹד תִּפְּלָה ומה הוא הָעָנָן? הוא אֲדָמִים וְהָכֵל שֵׁשׁ בו חטא היוצא מפי איש ואשה כל יום, וביחוד שיחה בטילה בבית הכנסת, ומכל שכן בעת התפילה הכל הוא עולה כְּעָב וְעָנָן ומונע תפילה לעלות, עיי"ש.

יעזוב דבש חלק א, דרוש ד

ב"ה

איר מעגט עם וויסן!

אז טעגליך ווערט ארויסגעשיקט קיין ארה"ק א ברייטע רשימה
פון אנ"ש וואס זענען אנגעשלאסן

אין מפעל

און בעפן אז מען זאל מזכיר זיין אין זייער חדר א
ספעציעלע בקשה
זיי זענען אלע אומגלייכליכע אותות ומופתים!

עם קען אייד אויך צונוצקומען!

דורכן זיך אנשליסן דערין

ביים

מגבית חינוך הטהור

א' פרשת פינחס הבעל"ש

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים על פרשת השבוע ערובים וסדרים

שבת בשבתו

במעלה ממלאכי השרת, וז"ש הפ' כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, כעת, היינו עת הידוע שהוא שבת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, היינו מלאכי השרת שואלים לישראל מה פעל אל. (תפארת יונתן)

ג' מעלות שיש לישראל בשב"ק

כנחלים נטי' וכו' כאהלים נטע ה', רז"ל אמרו מה ענין אהלים לנחלים מה נחלים מעלין את האדם מטומאה לטהרה אף אהלים של תורה מעלין את האדם מכף חובה לכף זכות, וז"ל פ' לפי דרכם הכ' מה טובו אהליך על שבת קודש ע"ד אמרם ז"ל בענין הכתרים וכולן זכה משה וגטלן שנאמר ומשה יקח את האהל, ופירש"י ז"ל האהל אור מלשון בהלו נרו וכו' וידוע כי הארה דנשמה יתירה של שבת הוא מהכתרים אשר ישיבם עבד נאמן כאמרינו ישמח משה במתנת חלקו כו' כידוע, וארז"ל ברע"י מהימנא מעולם לא זזה שכונה מישראל בשבתות ויז"ט, ובמדרש ג"כ כזה, ובתוספות אפי' בשבת של חול, ואז"ל כל השומר שבת שבת כהלכתו אפי' עז"ז כו' וזהו אומרו מה טובו אהליך יעקב הם האורות שנתנו להשבון בשבת, וגם משכנותיך ישראל השראת שכונה דלא זזה מתוכינו בשבתות, וגם כנחלים נטיו להעלות האדם מטומאות החטא אפי' עז"ז מוחלין וטורח.

(נעים מגידים)

ע"י מלבושי שבת ניצולים ממקללי נפשו

איתא (בסידור האריז"ל) בעת שלובש מלבושי שבת יאמר מקרא זה (ישעיה נד - יז) כל כלי יוצר עליך לא יצלח וכל לשון תקום אתך למשפט תרשיע, ולא ראיתי בשום מקום הטעם והשייכות מקרא זה אל מלבושי שבת. י"ל כי איתא [בספר עיר דוד] בשם [מדרש פליאה] בזו הפרשה וז"ל אמר בלעם איך יוכל לקללם שהם לובשים בגדי שבת ויז"ט עד כאן דבריו עיין שם, ובזה מובן שע"י מלבושי שבת ניצולים מכל פה ולשון שרוצם להרע להם וניצולים בזכות מלבושי שבת ע"כ נכון אמירת פסוק זה בעת הלבשתם כמובן. (חמרא טבא)

שבת היא מקור הברכה לכל השבוע

לכה איעצך אשר יעשה העם הזה לעמך באחרית הימים. נ"ל דהנה בלק שלח אל בלעם לקלל את ישראל לעכב מהם השפעה, אבל בלעם ידע דזאת א"א בזמן שהם שומרים את השבת דשבת הוא מקור הברכה כמ"ש שהע"ה ברכת ה' היא תעשיר, ודרשו חז"ל זו שבת וכן הוא בזוה"ק כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין, לכן אמר בלעם לבלק לכה איעצך למנוע מהם הברכה, ועצתי היא - אשר יעשה העם הזה - ר"ל ישתדל הוא לעשות העם ישראל - לעמך - להיות דומה לעם מואב, באחרית הימים, ודבר זה אפשר רק על ידי יום אחרון מימי השבוע, הוא יום השביעי ש"ק ואם יהי' בידו לבטל אותם משמירת שבת אז לא תחול הברכה עליהם. (זכור ושמור)

ע"י שמירת הדיבור בשבת נתבטלים כל כוחות הרע

הן עם לבדד ישכון, כי ידוע מדברי הזוה"ק אשר בלק היה מכשף גדול במעשה, ובלעם בפה בלבד, ונראה לבאר מה ששלח אחר בלעם, ולא עשה הוא בכשפיו במעשה, כי ידוע אמרם ז"ל (סנהדרין סה) אשר בעלת אוב לא נענית בשבת, כי בשבת נתבטלו מעשה כשפים, כמו שרמזנו במקום אחר המליך אות תיו וברא בו שבת, כי "תיר" עולה "כישוף" יען כי יום השבת הוא יום מנוחה בלי שליטת כח המעשה, ולזה כאשר ראה בלק כח קיום מצות שבת, ידע אשר לא יהיה לו כח לעשות להם דבר על ידי מעשה בפועל, על כן שלח אחר בלעם לבוא עליהם בכח הדיבור בלבד, ולזה "בלק בן צפור" עם "בלעם" עולה "שבת", שהתחברו יחד לבטל זכות שבת, אמנם באמת מחשבותם ללא הועיל, כי גם על הדיבור נצטוו בשבת שלא יהיה דיבור של שבת כדיבורו של חול, ובכח שמירת שבת כדיבור על כן גם בדיבור אין לעשות להם רע, וזהו הן עם לבדד ישכון, הוא על דרך שאמרו חז"ל לכולם נתת בן זוג כו' אמר ישראל יהיה בן זוגך, על כן נקרא שבת בשם בדר, שאין לה בן זוג רק זרע ישראל, המה שוכנים יחד באגודה חדא, וזהו ובגוים לא יתחשב, היינו באם הגוים שומרי שבת אין חשוב כלל בעיני המקום, כי אדרבא גוי ששבת חייב מיתה. (אמרי נעים)

ע"י השבת יכול להתעלות להקרא קודש

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו אל מוציאים ממצרים, ונ"ל דקאי על שבת קודש דבשבת קודש לא הביט און ביעקב והוא מחמת שלא ראה עמל בישראל, ור"ל מחמת שלא ראה שום עמל ועייפות באותם שהם במדידת העליונה שהם מכוונים בשם ישראל ע"כ גם באותם שהם במדידת קטנה שהם מכוונים בשם יעקב, ג"כ לא הביט און בהם, ה' אלהיו עמו, והוא השבת קודש כי שבת שמא דקדוה, ותרועת מלך בו, שבת מלכתא, ואעפ"י דבכל ששת ימי המעשה לא עבד את ה' כהוגן בשבת קודש ה' אלקיו עמו וכו', וראיה לזה אל מוציאים ממצרים, ר"ל ע"ד מה שכתבתי כ"פ מה ששמעתי מפה קדוש אדומ"ו ז"ל ע"ד דש"ק הוא תחלה למקרא קודש, ור"ל אם רצה להקרא קודש איז בש"ק בניקל לו להקרא קודש וראיה לזה זכר ליציאת מצרים שנפקו ברגע א' ממ"ט שערי טומאה, למ"ט שערי קדושה, וע"ז אמר אל מוציאים ממצרים כמח"ל והיינו מהיכן זכו לבחינת לא הביט און ביעקב בש"ק, כי אז באו לבחינת יצ"מ וכנ"ל והבן. (ריבי זהב)

בשבת ישראל הם יותר במעלה ממלאכי השרת

כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, י"ל דאיתא בזוהר הא דבמקום א' משמע דמלאכי השרת הם יותר במעלה יותר מישראל, ובמקום אחר משמע איפכא, ותי' דבחול מלאכי השרת הם יותר במעלה מישראל, משא"כ בשבת הם יותר

ויברך אלוקים את יצח"ק

בברכת התורה, ובאותות הערכה והוקרה, נשגר בזה ברכת מזל טוב, לכבוד ידידינו החשוב האי צנתר דדהבא, בפי ישרים תהילתו, יראתו קודמת להכמתו, ויזרע יצח"ק מאה שערים, בפעולותיו הטובים והישרים, מסור בלב ונפש למען החוקת כוללניו המעשירה, ברוח נדיבה ומסורה, ה"ה

הרה"ח ר' **יצחק צידיק ודידל שלישי**
גבאי הקודש לפזנות כוללית הק' בחיילי צמח צדק יע"צ

להגל השפחה שבביתו, רון שיר ושבח על שפתו
באירוסי בנו היקר והחשוב הי"ו
במזל טוב ובשעטו"ע

יה"ר שמשמחה זו יושפע לו רב תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, ויזכה להמשיך במעשי הצדקה והחסד לפרט ולכלל, ולעמוד לימין החוקת הכולל, עדי נוכח לקיבוץ ישראל, בביאת הגואל, בב"א.

החותמים לענן שמו בתודה וקול זמרה
הנהלת הכולל בארה"ק הנהלת הכולל בארה"ב

אלקא דמאיר עננו

דבש תמרים

**פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים**

מזרע קדושים וטהורים הרי עייזו יגדל חטאם ביותר, ומי"מ לא הסתכל הקבי"ה לזה כבקשת יעקב אבינו, וא"כ אין בידי לקללם. **(עצי חיים)** ☆

וירא בלק וגו' איתא בבבלי"ט וירא בלק ראה שעמדה לו חמה למשה במלחמת סיחון, ויש לפרש עפ"י דא"י בגמ' מאי ויודע דעת עליון שהיה יודע לבזין אותה שעה שהקבי"ה כועס בה וכו' אימתי רתח אמר אב"י בתלת שעי קמיתא, וכי התוסי' שהוא כדאמרינן בסמוך בשעה שהחמה זורחת שמלכי מזרח ומערב מניחין את כתריון ומשתחוין לחמה מיד כועס הקבי"ה וכו', ולפי"ז יבואר דהנה כשהעמיד משה החמה נעשה ערכוב בחומנים, ואפשר שבבוקר כשהיתה צריכה לזרוח יצא מסדר הילוכו וא"כ לא ידעו המלכים מתי להשתחוות, ונמצא שעייזו נתבטל זעמו של הקבי"ה כיון שלא השתחוו המלכים להחמה, וז"ש דכשראה בלק שמשוה רבינו יכול להעמיד את החמה, וא"כ ישתנה אותו הרגע, ותפרע כל עצתו. **(דברי יואל)**

☆

לא איש אל ויכזב וכן אדם ויתנחם. ונראה דהנה בלעם היה מתכוין להרע לכלל ישראל בבי דרכים, האי שרצה לקטרן על כלל ישראל שכבר כלל זכותם וממילא יפסק מהם השפע שניתן להם מאת השי"ת, והבי שעייזו קטרגו ינחם הי' על הטובה אשר דבר לעשות לעמו, ומברכותיו של אותו רשע תמצא מחשבותיו ומזימותיו לרעה, והיו לא איש אל ויכזב מלשון לא יכזבו מימיו היינו לא כמילי אינשי דעלמא דבורו של הקבי"ה שיפסיק את ברכתו ושפע טובו, ומכ"כ שאינו בן אדם ויתנחם שיתנחם על הבטחותיו הטובות לישראל. **(יד יקותיאל)**

בתועלת בני"א תחשב לו צדקה בעוה"ב לפי שעשה מצוה וימצא גם טובה בעוה"ז בעבור שנחג מנהג טוב גם עם בני"א, והנה גבי יעקב אבינו בהאבקו עם המלאך ויכול לו מצא טובה בעוה"ז יען כי הגיע לו שכרו על המצות שעשה לתועלת בני"א, וז"ש לו המלאך לא יעקב וגו' כי שרית עם אלקים ועם אנשים ר"ל שעשית מצות שהם עם אלקים רצון הבו"ת ועם אנשים שעשית מצות שהם לתועלת בני"א, ועייזו ותוכל כי עייזו מניע שכרו גם בעוה"ז עפ"י דין, וזשיה מה טבו אהלך יעקב ר"ל אפי' בעוה"ז המכונה בשם אהל כי הוא רק דירת עראי כמו אהל, ומה טעם הלא שכר מצוה בעוה"ז ליכא ויהיה כמשיב משכנתך ישראל שיש בהם מדרגה של ישראל כמו שאמר המלאך כי שרית עם אלקים ואנשים כנ"ל ע"כ גם בעוה"ז ימצא טובה וחיים וברכה. **(קדושת יי"ט)**

☆

מה אקב לא קבה אל וגו' כי מראש צורים אראנו וגו' נראה לפמשי"כ בשלי"ה עה"פ וזכרתי את בריתי יעקב וגו' דקשה הא פסוק זה הוא של נחמה ואיך הפסיק בזה בתוך הקללות, ות"י כי אף זה הוא מתוכחת מוסר כי אינו דומה רשע בן רשע החוטא לרשע בן צדיק שראה אביו מתנהג בחסידות, ועייזו אמר וזכרתי לך מה שאתה מזרע אבות הקי ע"כ, והיו מה שביקש יעקב בסודם אל תבא נפשי ופירש"י זה מעשה זמרי וכו', שיעקב אבינו התפלל על בנו שלא יזכור להם בחטאם שהם מבניו של יעקב ויגדל אשמתם, וז"ש מה אקוב לא קבה אל והיינו כי אף כאשר היו ראויין לקללה כפירש"י שם לא קבה, וממשיך לפרט איך היו ראויין לקללה כי מראש צורים אראנו ומנבעות אשרנו והיות שהם

הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב מי מנה עפר יעקב ובתרגום פ"י הן עם וגו' הוא עתידין דיוחסא עלמא וסיפא דקרא הוא שלא יהיה להם כליה בין שאר האומות, והביאור הוא דבאמת התנבא שיהיו כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ אך מסתבר לומר בשעה שיתחיל לשפוט כל האומות לא יתקיימו אם לא שישפוט כל העולם כולו בכללו ביחד דהיינו גם ישראל ביניהם, ועייזו יתקיימו כולם המעט מהאור דוחה הרבה מהחושך ובדאי הזכיות של ישראל הוא הרוב לנגד חטאי או"ה וא"כ יתקיימו כולם, אך ז"א ישראל אינם נכנסין כלל לדין ביניהם ע"כ יאבדו העכו"ם והטעם דאינם נכנסין לדין בין העכו"ם היינו משום דהדין הזה הוא על הכליה ובישראל א"א כלל בשום אופן שכבר הובטחו שלא יהיה להם כליה וא"כ אף קודם הפשפוש בזכיות אינם נכנסין בגדר משפט כלל ולכך אינם מצטרפין, ומבואר בתוספתא דהויה זרעך כעפר הארץ היינו שלא יהיה להם כליה כמו עפר שאינו מקבל כליה, וז"ש הן עם לבדד ישכון כהתרגום שיהיה כולם צדיקים וירשו ארץ, ושמא תאמר א"כ ינצלו גם העכו"ם על ידם, לז"א ובגוים לא יתחשב כפ"י רש"י דאינם נכנסין בגדר כלל ביניהם לחשבון ודין של כליה, ובאר הטעם מי מנה, ר"ל מי יוכל למנות במנין הזה, עפר יעקב, כיון שישראל כבר הם משולים לעפר ויש להם הבטחה שלא יהיה להם כליה א"כ אינם מצטרפין. **(ישמח משה)**

מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל. ויבואר לפמשי"כ הרמב"ם כי המצות כולן נחלקת על שני חלקים החלק האי מצות המיוחדות לאדם בנפשו כמה שיש בינו לבין קונו, והחלק הכי מצות התלויות

ב"ה

ידוע תדע!

אז אויסער די געווענליכע אפענע ישיבות
וואס מען זעט בזכות
החזקת מוסדות יטב לב

זענען הונדערטער אנ"ש איבערצייגט אז זיי האבן געזאגט א

הפלא'דיגע ישיבה

אין די וואך וואס זיי האבן אפגעקויפט

דעם מפעל

איר קענט אויך געניסן דערפון!

שליסט זיך אין דערין
ביים

מגבית חינוך המהור

א' פרשת פינחס הבעל"ש

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל

בעיר סמוכה ללאדי היה אברך אחד מופלג בתורה סמוך על שולחן חותנו והוא היה יושב ועוסק בתורה ברבות הימים ירד חותנו ממעמדו והאברך הוכרח לעסוק במסחר לצורך פרנסתו פעם אחת נסע ליריד לקנות סחורה ובחזרתו עבר דרך יער הסמוכה ללאדי והימים ימי ערב חג השבועות ונזכר בימים מקדם שהיה רגיל להיות בצל הקודש אצל רבו הבעל התניא ונצטער על זה מאוד עד שהחליט לעזוב את העגלה עם הסחורה ביער וללכת ברגל ללאדי וכן עשה והגיע לשם ערב יו"ט סמוך למנחה ונכנס לבית הכנסת וכשראוהו הרב אמר לבנו "האברך הזה נקרא חסיד עם מסירות נפש בנו התפלא מאוד שכן הרב לא דיבר עם האברך דבר ולא חצי דבר והיכן ראה את מסירות נפשו הלך ושאל את החסיד על זה עד שנודע לו דבר המסירות נפש שלו אחרי חג נכנס החסיד להרב והרב נענה לעומתו: העגלה והסחורה תמצא אי"ה בשלימות שאלו החסיד מה יעשה שמרגיש שהמסחר מטרידו מתורה ועבודה השיבו הרב: עצתי שתשיג איזה מלון בכפר וזוגתך תעסוק במכירת היי"ש ואתה תוכל ללמוד ולהתפלל בהרחבת הדעת הלך החסיד לדרכו עד שבא אל מקום העגלה וראה שהכל עומד על מקומו בשלום ושר אחד נסע דרך אותו מקום וראה מרחוק עגלה טעונה סחורה עומדת ואין איש שם על לב ועומד ומשתאה למראה עיניו והנה רואה האברך שבא על העגלה שאלו השר איך זה עזב את העגלה לבדה ולא חששת שיגנבו אותו צחק האברך ואמר לו: העגלה עומדת כך זה שלושה ימים בלא שומר וסיפר לו את כל המעשה הדבר היה לפלא בעיני השר ואמר להאברך: אני רואה כך שהנך איש כשר וישר ובכן אציע לך עסק בכפר שלי יש מלון טוב והוא מקום פרנסה ואני רוצה להשכירו לך אמר לו האברך כי הוא איש עני ואביון ואין לו כסף לקנות יי"ש ושכר אמר לו השר, אני אתן לך כסף על כל הנצרך ובמשך הזמן תשלם לי נתרצה האיש ונסע לביתו מכר סחורתו ונסע למעון השר ושכר ממנו את המלון והיהודים הדירים בסביבותיו אותו כפר הזהירו את האברך שלא ישכור את המלון כי בשכנות אותו מלון דר מכשף גדול וכל מי שדר במלון זה אינו מוציא את שנתו רח"ל, אמר להם האברך: אם רבי הקדוש אמר לי שפרנסתי יהיה מזה אין אני מתירא מכשפים לאחר מספר חדשים החזיר האיש להשר את הכסף שלוח ממנו כי הצליח מאוד בעסק זה ונתעשר בהמלון ויהי כעבור חצי שנה התחיל להרגיש שהוא חולה ומיום ליום הלכה המחלה וגברה עד שכמעט לא היה יכול ללכת ברגליו והבין שזהו מעשה המכשף ומיהר לנסוע לרבו הקדוש והגיע

לשם בערש"ק פ' בלק בליל שב"ק היה חלש מאוד ולא הלך לביהכ"ס ולמחר לתפילת שחרית התאמץ והלך להתפלל בביהמ"ד ודרכו של הרב הבעל התניא היה שהוא בעצמו היה קורא בתורה וכשהגיע לחמישי ציווה הרב שאותו האברך יעלה לתורה, הדבר היה לפלא בעיני הקהל כי הרב לא היה רגיל להורות מי ומי ההולכים לעלות לתורה ובפרט שהוא לא ידע כלל בביאתו של האברך כי הוא נכנס לביהמ"ד באמצע התפילה כשעלה לתורה נתלהב הרב מאוד וקרא בדבקות נפלאה וכשהגיע להפסוק "כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל" החזיר ראשו לאחור פניו נעשו כלפיד אש ועיניו בולטות וכדרכו בקודש בשעת עליית נשמה וקרא ושלש את הפסוק כמה פעמים בדבקות נוראה אחר השבת הרגיש האברך שהוא הולך ומבריא נכנס אל הרבי וסיפר כל הקורות אותו אמר לו הרב: אל תדאג אי"ה תהיה בריא כי לא נחש ביעקב ושוב אמר הרבי את הפסוק כמה וכמה פעמים בדבקות רבה, האברך נסע לביתו ובדרך הרגיש שהוא בריא לגמרי כשהגיע סמוך לביתו אמרו לו היהודים הדירים בסביבתו האם שמעת מה היה סופו של המכשף בשבת בבוקר מתו הוא ואשתו במיתה חטופה ושאלם מתי בדיוק היה הדבר אמרו לו בשעה זה בשבת בבוקר אמר להם האברך הרגשתי זאת בלאדי בדיוק בשעה זו בעת שעליתי לתורה.

לא איש אל ויכזב

איש חסיד אחד בא לפני הרה"ק מהוסיאטין זי"ע והרה"ק דיבר עמו מגדולת וקדושת החתם סופר ובקדושת רבו ר' נתן אדלער, ועד כמה גדלה היתה אצל החת"ס הערצה לרבו, יש לראות מתוך הספדו שהספיד אותו: ואמר ככוונת הכתוב "והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש" דידוע דברי חז"ל (שבת ס"ג) הקב"ה גזור גזירה והצדיק מבטלה, אם כן, כל עוד יש צדיק בעולם, אף אם חלילה הקב"ה יגזור עלינו גזירות, יש לקוות שהצדיק יבטלן, אבל "והוא באחד" כאשר הקב"ה הוא באחד, שעל ידי מות צדיק הדור נשאר השי"ת יחיד – "מי ישיבנו" מי יבטל כעת גזירת הבורא מעל עמו ישראל, הרה"ק שתק לכמה רגעים, אח"כ אמר: יוצא שאם אין צדיק אז חלילה אין תקוה לביטול גזירותיו ית', אבל זקני הק' מרוזין אמר עוד יותר, שפי' את הפסוק "לא איש אל ויכזב" אם אין אדם שביא לך שהקב"ה יבטל דבריו, ובן אדם ויתנחם" שאין גדול הדור שישפיע שה' יתנחם ממחשבתו לעשות רעה לעמו, אז "ההוא" השי"ת בכבודו ובעצמו, "אמר" אע"פ שאמר, "ולא יעשה" אינו עושה, "ודיבר" אף שדיבר, מ"מ "ולא יקימנה" יבטל גזירותיו.

תבואתה לראש יום"ף

ביקרא דאורייתא, נשגר בזה כל ברכתא, אל מע"כ ידידינו היקר והחשוב, על כל מכיריו אהוב, תורה וחסד אצלו שלוב, דואג למענינו תמיד במסירות רבה ועצומה, מריחוק מקום וקירוב הלב פנימה, ברכת הודאה אליו נרימה, עושה ומעשה צדקה וחסד לפרט ולכלל, ובמיוחד משליך עצמו מנגד למען החזקת והרמת הכולל, ויהי ה' את יום"ף ויהי איש מצליח, לשמים ולבריות נח, אהוב למעלה ונחמד לאנשים, מגזע אראלים ותרשישים, בנן של קדושים, ה"ה

הרב יוסף מייזליש שליט"א

ממנהלי כוללנו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

לרגל השמחה השדויה במעונו, קול ששון וקול שמחה בארמונו,
בהולדת הבן אצל בנו החשוב והמצויין פרי צדיק עץ חיים בנש"ק

הרב יואל שליט"א

ובהדרת כבוד ויקר, נברך בהוד והדר, את מעלת כבוד אביו רב האי גאון וגדול, מפורסם בכל קצוי תבל, במעשי חסדו וצדקתו לפרט ולכלל, מקים עולה של תורה, עומד לנס קהילתו המעטירה, נדע לעז ולתפארה, גן ההדסים, ערוגת הבושם, שלשלת היוחסים, פאר מקדושים, על ישראל הדרתו, כבוד שמו תפארתו,

כ"ק הגאון הצדיק אבדק"ק סאטמאר ב"פ שליט"א

וצרופה בזה ברכותינו, בשם כל לומדי כוללנו, שמשמשי מעל יושפע לו שובע שמחות במידה מרובה וגדושה, מתוך אושר ועושר והרחבת הדעת דקדושה, ויתברך בכל ברכאן דנפישא, וזכות החזקת וקיום התורה, יגן בעדו להתברך ברב שמחה ואורה, ויום"ף ה' עליו אלף פעמים ככה, עונג וגם שמחה, וכט"ס.

החוננים למען שמו באהבה ובשמחה, אסירי התודה והברכה

הנהלת הכולל

מאמרים נחמדים, ע"ד הרוש מיוסדים כפתור ופרח משוקדים

פרפראות לחכמה

וזה"ל מה אקוב לא קבה "אל" שלא אוכל לקלל את ישראל אשר עליהם חופף השם אל ונתן טעם כי מרא"ש צור"ם היינו מראשי התיבות של הצורים אברהם יצחק יעקב ישראל אראנו היינו שם אל שמרמו לחסד כנ"ל.

☆

מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. ויל"ד שהרי אמרו חז"ל מברכותיו של אותו רשע ניכר מה היה בליבו לקללם ומאי קללה שייך בזה אך נראה עפ"י דאיתא בתנחומא עה"פ אלה פקודי המשכן למד נקרא שמו משכן מפני שנתמשכן בשביל עוונותיהם של ישראל דהיינו כשישראל חוטאים ומתחייבים כליה ח"ו אז הקב"ה שופך חמתו על עצים ואבנים וזהו המשכן תחת בני ישראל והנה ב' בתי המקדש שנחרבו הם נגד אברהם שקראו הר ונגד יצחק שקראו שדה אשר השם מורה שאינו משכן קבוע (רק סופו ליחרב ככתוב על הר ציון ששם, וציון "שדה" תחרש) משא"כ בית השלישי שיבנה במהרה מכון כנגד יעקב שקראו בית שמוכן לדירת קבע ולעולם לא יחרב וז"ש בלעם הרשע מה טובו היה אם אוהליך יעקב היינו שב' בתי המקדש (שנקראים "אוהל" ארעי) יהיה מכון כנגד יעקב אשר קראו בית ולא יוכל ליחרב ואז יהיה משכנותיך ישראל שיתמשכנו ישראל בעצמם ולא יוכל לה לשפוך חמתו על עצים ואבנים.

☆

מה טובו אוהליך יעקב משכנותיך ישראל. בגמ' אי מברכותיו של אותו רשע ניכר מה היה בליבו לקללם, וצ"ב, אך גל"פ דהנה ידוע הצדיקים מכונים בשם ישראל ובינונים בשם יעקב, ואיתא בגמ' (תענית ט.) בברכה מתחיל מן הגדול ובקללה מתחיל מן הקטן שהרי הנחש נתקלל תחילה ואח"כ האדם, וא"כ קשה על בלעם שאמר מה טובו אוהליך יעקבאלו הבינונים ואח"כ משכנותיך ישראל אלו הצדיקים די בברכה מתחיל מן הגדול, ועכ"ל צריך לומר שהי' בליבו לקללם והתפיס כפי יעקב בתחילה להתחיל הקללה מן הקטן רק שהמלאך לא הניחו. (בנין אריאל)

☆

וירא פנחס בן אלעזר וכו' ודרשו חז"ל במס' סנהדרין וירא פנחס ראה מעשה וזכור הלכה אמר לו לא למדתני בדרתך מן ההר הבועל ארמית קנאין פוגעין בו, וצ"ב מהו הכוונה במה שאמר בדרתך מן ההר, ומאי טעמא למד אותו אז דייקא הלכה זו, ויל"ד דהנה יש שני פירושים עדי"כ לא יהי' כך אל זו, חז"ל פי דקאי על המשבר כלים בחמתו כאילו עובד ע"ז, והוזה"ק פי' לא יהי' כך אל זו זה הבועל ארמית, והנה בדרת משה מן ההר כאשר חרה למשה רבינו ע"ה על מה שעשו את העגל ושיבר הלוחות, ובאותו פעם הקשה פנחס למשה רבינו ע"ה הרי המשבר כלי בחמתו כאילו עובד ע"ז דכתיב לא יהי' כך אל זו, ואז השיב לו משה דלא קאי הפסוק הנ"ל על השובר כלים בחמתו אלא כדברי הוזה"ק שזה קאי על הבועל ארמית, וז"ש לו לא כך למדתני בדרתך מן ההר כנ"ל.

עתה ילחנו הקהל את כל סביבותינו כלחוך השור את ירק השדה. וצריך ביאור אמאי נקטו לשונם במשל כלחוך השור וגו', והנה לכאורה קשה למה פתחו מישאל הרי ישראל היו עומדים ומוזהרים אל תצר את מואב ואם כן אי אפשר להם לישראל שיעצרו את מואב, אלא יש לומר שחששו שימסרו ביד אומה אחרת, וישראל יכבש את מואב מיד אותה האומה, וכפי שאכן היה על ידי סיחון כמ"ש חז"ל עמון ומואב טהרו בסיחון. והנה ארבע דרגות ישנן בבריאה דומם צומח חי מדבר, ועל האדם להעלות באכילתו את הדומם צומח חי לבחינת מדבר וירק השדה שאין אדם אוכלו אינו יכול להתעלות לבחינת מדבר כי אם על ידי אמצעי, דהיינו ע"י הבמה שאוכלת ומתעלה לבחינת חי, ואח"כ כשהאדם אוכל את בשר הבמה, מתעלים שניהם גם יחד לבחי' מדבר. וזהו שאמרו עתה ילחנו הקהל כלחוך השור את ירק השדה, כלומר, כמו שירק השדה מתעלה ע"י אחר, דהיינו השור כן ילחנו הקהל, שיתעלה ארץ מואב וימסר לישראל על ידי אמצעי, דהיינו אומה אחרת.

☆

אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור פי' ה' אלוקי לעשות קטנה או גדולה. והנ"ל ע"פ דברי המדרש ביקש בלעם לפתוח את פי בא מלאך וסתמו הה"ד מה אקוב לא קבה אל ביקש לסתום את פי בא מלאך ופתחו הה"ד ומה אזעום לא זעם ה' והוא פלאי אך י"ל דשם אלוקים הוא מדת הדין ושם אל מורה על רחמים וכמאה"כ חסד אל כל היום ושם הוי' הוא רחמים ושם י"ה הוא להיפוך וכדכתיב יסור יסרנו יי' וזהו מן המצר קראתי יי' ואנו מבקשים ענונו במרחב יי' שיתרחב שם יי' לשם הוי' בשלימות ובוה יובן דברי המדרש שבלעם רצה לקללם ע"י שם של מידת הדין וזהו ביקש בלעם לפתוח את פיו ולומר שם אלוקים בשלימות ובא מלאכך וסתמו מיד אחרי שאמר אל ונמצא שאמר שם של רחמים וז"ש הה"ד מה אקוב לא קבה אל שבלעם אמר איך אקלל את ישראל הלא לא יוכלו לקלל בשם אל ושוב רצה לסתום את פיו דהיינו לקלל את ישראל בשם יי' שג"כ רומז על דין ורצה לסתום את פי מיד כשאומר יי' ובא מלאך ופתחו שיאמר השם הוי' בשלימותו והה"ד ומה אזעום לא זעם ה' היינו שלא יכולים לקלל בשם הוי', וזהו שאמר הכתוב אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור פי' ה' אלוקי לעשות קטנה" משם הוי' או "גדולה" משם אלוקים ורק את אשר ישום כפי אותו אשמור לדבר.

☆

מה אקוב לא קבה אל כי מראש צורים אראנו ויל"ד עפ"י הישמח משה (פר' ויחי) שמפי' הטעם שאהדר"י קרא לשם יעקב אחרי שקראו ישראל לא כן אצל אברהם שהקרא לאברהם אברם עובר בעשה כי ר"ת אברהם יצחק יעקב ישראל עולה כמספר שם א"ל לרמוז בזה שחסד אל חופף על ישראל בכל זמן ובוה מפרש הפסוק לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל דווקא ולא יעקב

ענינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

והדרשת והקרת

בענין קריאת שמע בלי תפילין

הן עם כלביא יקום (נלק כ"ג כ"ד)

זי"ע כשהיה עומד ממסתו אפי' בלילה קרא ק"ש מיד, ואע"פ שלא היה זמנה לצאת ידי חובת ק"ש, אבל קרא שמע כדי לקבל עול מלכות שמים, ואפשר שזה נרמז בדברי רש"י ז"ל, ובכוונה מיוחדת שינה הסדר במה שכתב דכשהו עומדין משינתם שחרית חוטפין מצות קורין ק"ש ומניחין תפילין, דמקבלין עליהן עול מלכות שמים תחילה מיד בקומם משנתם, ואה"נ דאח"כ קורין עוד הפעם ק"ש בתפילין כהלכתם וכדינו לכתחילה, אלא דק"ש ראשונה הוא משום קבלת עול מלכות שמים, עיי"ש.

עוד ישבו נפלא ע"ד רש"י מובא בברך משה (פר' נלק עמ' ל"ג), בהקדם חידושו של מרן רביה"ק זי"ע (נלק) שבהיות ישראל במדבר לא קראו שמע בפרשת ואהבת ופרשת וחי' אם שמוע, אלא פרשת בלק, דבגמ' (מכות י"ג) איתא שבקשו לקבוע פרשת בלק בקריאת שמע, ולא קבעוהו מפני טירחא דציבורא עיי"ש. ומבאר מרן זי"ע שטירחא דציבורא שייך דווקא כשישראל טרודין על המחיה ועל הכלכלה ושאר טירדות העולם, אבל בזמן שהיו ישראל במדבר ואכלו את המן ולא היה להם שום טירדא, רק כל היום עבדו את ה', אין שייך טירחא דציבורא, ולפי זה יתכן שאמרו פרשת בלק בקריאת שמע.

ומוסיף רבינו ומה גם למ"ד (גיטין ס). תורה מגילה ניתנה, וכל פרשה בשעה שנאמרה ניתנה מיד לישראל, א"כ כשניתן להם פרשת בלק לא נאמרה להם עדיין פרשת ואהבת ופרשת וחי' אם שמוע, שהרי הן נאמרו במשנה תור ה, נמצא שלא היה להם עדיין קריאת שמע אחרת רק פרשת בלק, עכ"ד.

ולפי זה מוסיף רבינו לחדש כי בעת ההוא שהיו במדבר לא היו צריכין לקרות שמע עם תפילין, שהרי כל הטעם שצריך להיות מעוטר בתפילין הוא כדי שלא יהיה כמעיד עדות שקר בעצמו אם אינו מניח תפילין בשעה שהוא קורא וקשרתם לאות על ידך והיו לטוטפות בין עיניך, אבל לפי האמור הרי דור המדבר לא קראו פרשה זו דהרי עדיין לא ניתנה, ורק קראו פרשת בלק וא"כ הרי לא היה להם חשש דעדות שקר, וא"כ לא היו צריכין להניח תפילין, וא"כ מיושבין דברי רש"י כמין חומר, עכ"ד ודפח"ח. וועיין עוד שמיא עוד כמה מיהוים נפלאים לייסד דברי רש"י

בס' מקדש מלך מביא בשם האריז"ל דיש לקרות ק"ש בבוקר בעת עמדם ממיתתם תיכף אחר ברכת התורה, דאין רוח הטומאה סר מרמ"ח אבריו של אדם עד שיקרא רמ"ח תיבות של ק"ש.

הנה רש"י עה"פ הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא וגו', פירש כשהו עומדין משינתם שחרית, הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצוות, ללבוש טלית ולקרא את שמע ולהניח תפילין, וכן הוא לשון הרבינו בחיי על פסוק זה. ובס' שם אפרים ועוד מפרשים דקדקו על רש"י דהוי ליה למימר איפכא דהיינו קודם הנחת תפילין ואח"כ קריאת שמע, דהרי איתא בגמ' ברכות (ד:) אמר עולא כל הקורא ק"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו (פי' שגרי לאמר וקשרתם לאות על ידך וואו אינו מעוטר בתפילין), וא"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן כאילו הקריב עולה בלא מנחה וזבח בלא נסכים ע"ש. וא"כ הרי בשעת ק"ש צריך שיהיה עליו תפילין, וכן נפסק בשו"ע (א"ח ס"ה סעי' ד) צריך שיהיה תפילין עליו בשעת ק"ש ותפלה.

ועל כן כתב השם אפרים דצ"ל דרש"י לא דק בסדר קדימתו, ובמדרש תנחומא (נפלאה נלק ס"י י) כתב ק"ש קודם הנחת תפילין, עיי"ש.

ומרן זי"ע בדברי יואל (פר' שמו) מביא בתוה"ד התמיה על פירש"י, וכותב דלשיטת הלבוש (ס) נחא דכתב דבדיעבד אינו מעכב זה את זה, ואין לו לאחר זמן קריאת שמע בשביל ציצית ותפילין, דיש לפרש בדברי הגמ' דאינו כמעיד עדות שקר בעצמו, רק אם אינו מניח תפילין כלל אבל אם מניח אח"כ לית לן בה, אבל לד"ה לכתחילה ראוי להקדים תפילין ואח"כ קריאת שמע, ומאי טעמא נקט רש"י בלשונו להקדים ק"ש ואח"כ תפילין, ובפשטות אפ"ל דלפי שחוטפין המצות מיד כשעומדין משינתם, יכול להיות שעדיין אינו מוכן וראוי להניח תפילין, שאין לו גוף נקי עדיין, על כן מקדים לקרוא שמע טרם יעבור זמנה ואח"כ מניח תפילין.

אולם ממשיך רבינו לחדש שנרמז עוד דברים בגו, עפי"מ שמאריך (עיין נפלאה נלק מה ש מלאך נזר) לבאר גודל קדושת התפילין והזהירות שנצרך בעת הנחתן וכמו שכתב הב"י (נבואה ס"י ל"ח) באותן הבחורים המהרהרים ר"ל דיש לכופם בדברים ולמשוך ליר"ש וכו' ויפנו לבם לקבל עליהם עול מלכות שמים, ומבואר במתני' דברכות (י"ג ע"א) אר"י בן קרחא למה קדמה פרשת שמע לזהיה אם שמוע כדי שיקבל עליו עול מלכות שמים תחילה ואח"כ מקבל עליו עול מצות עכ"ד.

עכ"פ חזינן מהא דקבלת עול מלכות שמים צריך שיקדים לכל המצות, ומכל שכן במצות תפילין שהם עדות ואות לקבלת עול מלכותו ית' עלינו, וידוע מהרה"ק מצאנו

והמהרש"א מבאר דבריו דכמו בתפילין וציצית שאם אינם מניחם בשעת ק"ש, הוי כמעיד עדות שקר בעצמו, הכי נמי בשחרית שאומר יום תרועה ואינו תוקע הוי כמעיד עדות שקר בעצמו, אך במוסף שתוקע הוי בלי שפתי מרמה, עיי"ש. ולכאורה קשה דא"כ האיך מותר להתפלל שחרית קודם התקיעה הרי הוי כמעיד עדות שקר בעצמו, וצ"ל דא"כ במוסף הוא מתקן כשאומר פסוקי תרועה והוא תוקע, והכי נמי כשאומר אח"כ ק"ש בתפלה מתקן את זה שאמר קודם בלי תפילין, ודוק.

ובתשו"ה הנ"ל (סי' פ"ב) מביא בתו"ד ביאור אחר על מנהג זה וכותב דאין בזה בית מיוחד כלל, דלכאורה קשה למה לא מצינו דין זה בלימוד מצוה אחרת כגון הלומד הל' סוכה בסוכות ואינו אחוז הלולב בידו, או הלומד הל' ק"ש בערב קודם שקרא ק"ש, או הלומד הל' קידוש בליל שבת קודם קידוש למה אינו כמעיד עדות שקר בעצמו.

אך התירוץ הוא פשוט דבכל אלו אין החיוב כלל לעשותו כל היום, דלולב משהגביהו יצא ידי חובתו, וכן מצות ק"ש סגי בפעם אחת, על כן לא חשיב עדות שקר בהמצוה רק פעם אחת וזה יכול לקיימו אח"כ, משא"כ תפילין דבזמן הגמרא היה חיוב לילך עמהם כל היום וכל רגע מבטל מצות עשה של תפילין, עיי"ב אמרי' בגמ' שהקורא שמע בלי תפילין חשיב עדות שקר כיון שברגע זו גם החיוב להניחם, והוא אינו מקיים מה שמוציא מפיו עיי"ב קריאתה.

והתינוח בזמן הגמרא שהיה חיוב להניח תפילין כל היום, אמנם הרי כבר נפסק בשו"ע (פ"א סי' נ"ח) שהיום אין לנו גוף נקי ואין צריך לילך בתפילין רק בשעת תפילה פעם אחת ביום, א"כ שוב אין איסור כלל לקרות שמע בשחרית בבוקר בלי תפילין, ולא חשיב עדות שקר כיון דאין חיוב רק פעם אחת ביום, ואת זה יכול לקיים גם אח"כ, עיי"ש עוד.

בשו"ת בית יצחק (פ"א סי' י"ז) מאריך ליישב המנהג לקרוא שמע בלי תפילין, דהנה בית יוסף (סי' ס"ה) מביא הטעם דציצית קודם לתפילין כיון דציצית נוהג גם בשבת ויו"ט משא"כ תפילין וא"כ הוי תדיר ושאינו תדיר ותדיר קודם. ולפי"ז נמצא דק"ש קודם לתפילין מהאי טעמא כיון דק"ש נוהג גם בשבת ויו"ט ותפילין אינו נוהג בשבת ויו"ט.

ואין לומר דתפילין הוי יותר תדיר כיון דנוהג כל היום משא"כ ק"ש יוצא בקריאה פעם אחת, דזה אינו דהרי מדאורייתא וודאי יוצא ידי חובת תפילין אפי' בהנחה כל דהו כדכתב הלבוש (ס"ג דל"ח), ואפי' אי נימא דמצוות כל היום הרי אינו נוהג בשבת ויו"ט וכן בלילה אינו נוהג, משא"כ ק"ש דנוהג בהם.

ואע"פ דבגמ' שם משמע דבעינן קודם תפילין ואח"כ ק"ש, היינו דווקא לשיטתם דשבת זמן תפילין, וא"כ הוי תפילין יותר תדיר, משא"כ לדין דקיי"ל שבת לאו זמן תפילין ק"ש קודמת.

אמנם במנהגי חתם סופר (פ"א אות כ"ג) מביא בשם הליקוטי חבר בן חיים (תלמידי מוה"ק של סה"ק) שהעיד בשם רבו חתם"ס שהחמיר מאוד בדברי הגמ' הנ"ל, ולכן לא היה קורא שמע אפי' בתפילין דרבינו תם, כי אולי אין ההלכה כמותו, נמצא שקרא שמע בלי תפילין והוא כמעיד עדות שקר.

וכן מביא הרה"ק מאלעסק זי"ע בסידור לב שמח בשם חותנו הרה"ק השר שלו' מבעלזא זי"ע, וכן מנהג חסידים ואנשי מעשה.

אולם מנהג העולם לקרות ק"ש זו בלי תפילין, והרבה נתייגעו הפוסקים ליישב מנהג זה דהרי הוי כמעיד עדות שקר בעצמו, וכמקריב עולה בלא מנחה וכזבח בלא נסכים. והתירוץ הנפוץ בעולם הוא כפי המקובל משמיה דהרה"ק הרבי מלובלין זי"ע דהא אמרי' בגמ' דהוי כמקריב עולה בלא מנחה וכזבח בלי נסכים, והנה הרי קיי"ל במנחות דאדם מביא קרבנו היום ואח"כ מביא נסכו, דהיינו שאין צריך להיות ממש באותו מעמד הזבח עם הנסכים אלא שיכול להשלימו גם אח"כ, וא"כ הוא הדין בתפילין דאע"פ שהוא קורא ק"ש עתה הרי יניח תפילין אחר כך, וא"כ אינו כמביא בלי נסכים.

בקונטרס כתבי אש (נספח הספר מסדר מילוקים ושיטות תשו"ב) מביא דברי הרה"ק מלובלין זי"ע הנ"ל, וכותב דלכאורה יש לומר דבהא פליגי שני המ"ד בגמ' דעולא אמר דכל הקורא שמע בלי תפילין הוי כמעיד עדות שקר, ור' חייא בר אבין הוסיף דהוי כהקריב עולה בלא מנחה וכזבח בלא נסכים, ולכאורה מריהטות לשון הגמ' משמע דנאמרו במקום אחד, ור' חייא בא להוסיף או לחלוק על דברי עולא, דהרי אי הוי מימרא בפני עצמה היה צריך להתחיל דברי' ר' חייא בר אבין מבראשית דהיינו אמר ר' חייא בר אבין כל הקורא שמע בלי וכו', ומדלא פתח כן אלא כסניף על דברי עולא, משמע שבא להוסיף או לחלוק, ואם כן צריך ביאור מה בא להשמיענו.

על כן נראה בפשיטות לומר דפליגי בהא דעולא אמר דכל הקורא שמע בלי תפילין הוי כמעיד עדות שקר בעצמו, וא"כ לפי טעם זה לא מהני ולא מידי אם אח"כ יניח תפילין, כיון דבשעת ק"ש הרי הוי כמעיד עדות שקר בעצמו, משא"כ אי נימא כסברת ר' חייא בר אבין דהוי כמביא עולה בלא מנחה, א"כ הרי מהניא אי יניח אח"כ תפילין, דהרי שנינו אדם מביא קרבנו היום ונסכו למחר, א"כ הכי נמי הכא.

ולפי זה גם ידויק דעולא אמר "כל" הקורא וכו' דאתי לרבוויי אפי' מי שיניח אח"כ תפילין, משא"כ לטעמו של ר' חייא אינו מרבה מי שיניח תפילין אח"כ.

אמנם כתב אח"כ דלא מסתברא לומר הכי דכל הפוסקים הביאו שניהם בחדא מחתא ולא ביארו דפליגי בהכי, א"כ קשה לחדש כן.

וע"כ מחדש דצריך לומר דעולא בא לרבות במה שאמר "כל" הקורא, דהיינו אפי' מי שכבר קרא שמע עם תפילין, מ"מ כל פעם שקורא יחוייב להניח תפילין כדי שלא יהיה כמעיד עדות שקר בעצמו, משא"כ לפי טעמו של ר' חייא אם כבר קרא שמע עם תפילין מותר לו כבר לקרות גם בלי תפילין, כיון שכבר הביא מנחתו כהלכתו במה שכבר קרא פעם אחת מעוטר בתפילין, אבל לפי טעמו של עולא מחוייב בכל פעם כשקורא שמע.

ובשו"ת ארץ צבי (פ"א סי' נ"ה) מביא ראיה לדברי הרה"ק מלובלין מדברי המהרש"א בחי' אגדות (פמ"ס ע"ז ד). דמיייתי ירושלמי שמעה ה' צדק זו ק"ש, הקשיבה רנתי זו רינון תורה, האזינה תפילתי זו תפילה, בלא שפתי מרמה זו מוסף.

ב"ה

צו זייסט איר?

אז כדי ווייטער אנצוהאלטן דעם
סטאבילן מצב
פון מוסדות ימב לב

אז קיינמאל ווייטער אז יעדער יחיד מאנ"ש זאל זיין אנגעשלאסן

אזעם מפעל

שליסט זיך אין דערין
ביים

מגבית חינוך הטהור

א' פרשת פינחס הבעל"ט

בענין מה שכתבו בספרים הק' במלך שציוה לצייר דמות מרע"ה וכו'

2

אור פני משה

ובישומה משה (פרשת קרח) עה"פ המעט כי העליטנו מארץ זבת וגו' (במדבר טז ג), אף לא אל ארץ וגו' העיני האנשים וגו' (במדבר טז ד). על פי מ"ש בפרשת וישב על הפסוק (בראשית לו ג) כי בן זקונים, מענין החכמים הקדמונים שהיו יכולים להכיר מהות בן אדם בהשרטוטין אשר בו, עיין שם. והנה מסורת בידינו כי שרטוטין דמשה היה היפך זה, כנודע ממעשה עמלק והם היו בקיאים בזה, על כן והביטו אחרי משה (שמות לו ח), שאמרו רז"ל (סנהדרין ק"י ע"א) שחשדוהו וכו'. והנה משה הכניס הכל להקדושה, כי רצח להמציא לשם שמים כי ראה מה עשה לו בבית ומה עשה לו בשדה (שמו"ר פ"א כ"ח), ובן נח נדון בדין אחד (סנהדרין נ"ז ע"ב), וראה שאין איש עתיד לצאת ממנו שיתגייר (שמו"ר פ"א כ"ט). וכן האיש משה גדול מאד (שמות יא ג), ועל כן השאילום וגרם לביזת מצרים שהיא מצות השי"ת. אבל הם דנו הכל לרעה, רק איזה רציחה ראו, לכך אמרו העליטנו להמיתנו במדבר, ולענין החמס לא תלו בו ביזת מצרים, ושמה תאמר כי יתן להם ארצות גוים והיינו החמס, לכך אמרו אף לא וגו', ועל כן מה שאנו רואין בו הוא נראה שאינו ראוי לגדולה, ועל כן אמרו העיני האנשים ההם תנקר שלא נראה מה שאנו רואין. ועל זה ויחר למושה מאד ויאמר לא חמור אחד מהם נשאתי שיחשדנו בחמס, ולא הרעותי וגו' שיתלו בי בוקי סרוקי רציחה וכדומה, עכ"ד הק'.

♦ ♦ ♦

ובייטב לב (פר' פקודי), וכ"כ משה רבינו וודאי הפכו לטוב כמאמר חז"ל יבוא טוב זה משה דכתיב כי טוב הוא, וידוע כי נולד בכל מדות רעות כדאיתא בספרים, "עכל"ק.

המשך אי"ה בגליון הבא

בס' פרי הארץ (וויטעווסק) בפרשתו [בלק] כתב וז"ל: וכולן היה במרע"ה כידוע מפי ספרים וסופרים שמשה רבינו ע"ה היה מוטבע בתכלית המדות רעות וכבש את מידותיו לתכלית הטוב האפשרי

♦ ♦ ♦

בקדושת לוי (פרשת תחומה) כתב וז"ל: למה במנורה כתיב כתבניתם אשר אתה מראה בהר, ובקשרים כתיב כמשפטם אשר הראת בהר. הענין, זה כנגד עשרת הדברות וזה כנגד ואלה המשפטים. ולכן הקדים משה כלים קודם משכן, כי מכח יראתו ואהבתו היו לומדים ישראל, כי נולד במדות רעות כמוזכר בספרים. ובצאל הקדים משכן קודם כלים, כי נולד במדות טובות ונאמר במזבח החיצון נבוב לוחות כאשר הראה אותך בהר, כי היה בעולם שאחר הפריסה, דהיינו בעולם הבריאה ולכן הוא מזבח החיצון ודרך החלול רואין בעולם הבריאה מה שרואין בעולם האצילות בעין השכל. וזה נבוב לוחות, זה דרך חלל רואין מה שרואין במנורה ודו"ק כי דברים עמוקים הם.

♦ ♦ ♦

ובסידורו של שבת (ח"א, שורש הששי ענף ג') בענין דרגת משה שהיה נולד בטבע ומוזג רע להתמשך אחר בחי' הרעים ואך כי התגבר עצמו בגבורה גדולה עד מאוד ונלחם במלחמה רבה ועצומה עד שהכניע ושיבר וביטל כל כוחי גופו ומזגי טבעו עד שנעשה כולו רוחניות והיה יכול להיות ארבעים יום בשמים ולא יצטרך לאכול ולשתות. וע"כ ודאי לו נאה לקרותו איש מלחמה כי עשה מלחמה רבה עד שהוציא עצמו מבחי' נפש הבהמיות, עיי"ש, [וע"ע בח"ב הדרוש השני, פרק א'].

השתדלו והרבו תחינה ובקשה

לרפואת הרבנית הצדיקת פעסיל לאה בת חיה תחי' חזקוקה לרחמי שמים מרובים

והן קל כביר לא ימאס תפילת רבים ויקבל תפילתנו לרחמים ולרצון

ב"ה

התדע?

אז פילצאליגע אג"ש הערן וועכענטליך מיט באגייסטערונג

א פערזענליכן גרים

פון "זייער" כתה

אין מוסדותינו בארה"ק, דורכן זיין אנגעשלאסן

אזעם מפעל

איר קענט דאס אויך הערן!

דורכן זיך אנשליסן דערין

ביים

מגבית חינוך המהור

א' פרשת פינחס הבעל"ט

הלכות ודינים, מפסקי הראשונים והאחרונים עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

נערך ונסדר ע"י הרב יחיאל מנחם אברהם פרידמאן שליט"א

הוקים להורותם

דיני שכירות פועלים (ב) (סי' של"ג סעי' א-ב)

קיצור מגילין הקודם

- אדם שסיכם עם פועל שיעשה אצלו מלאכה, ולאחר זמן מחמת סיבה שהוא, שלא מחמת אונס, התחרט וברצונו להודיעו שלא יבוא.
- אם נגרם הפסד לפועל מחמת חזרת הבעה"ב, דהיינו שבגלל הבעה"ב אין לו עכשיו עבודה, ובלא הבטחת הבעה"ב היה יכול למצוא עבודה במקום אחר - צריך הבעה"ב לשלם לו עבור ההפסד, דהיינו שישלם לו דמי פועל, אולם צריך לשלם רק כפועל בטל.
- ואם לא נגרם הפסד לפועל, מחמת שיכול למצוא עבודה במקום אחר, או שממילא לא היה לו עבודה בלא הבטחת הבעה"ב - אז אין צריך לשלם לו כלום (ובגילין הקודם הארכנו אופנים דיש לפועל תרעומות על הבעה"ב).

הגדרת שכר פועל בטל

שכר פועל בטל היינו, שאומדין אדם שהובטח לו מלאכה מסוימת, בכמה היה מוכן שיפחיתו לו משכרו שהובטח לו, בכדי שיוכל להתבטל ממלאכתו וישב בטל, וסכום זה רשאי המעביד להפחית לו משכרו, וישלם לו רק שאר השכר עבור המלאכה שהובטח לו (טור שם, ומובא בסמ"ע ס"ק ז', ובש"ך ס"ק ח').

שיעור השכר עבור פועל בטל

בט"ז כתב דשיעור זה, הוא מחצית מהשכר שהובטח לו עבור המלאכה, דהיינו שאם הובטח לו עבור מלאכה מסוימת סך \$ 100 ולבסוף חזר הבעה"ב צריך לשלם לפועל סך \$ 50 (כן כתב בט"ז ריש הסימן בשם קובץ ישן ובשם תשו' רש"י ור"ח וכן מצא בתשו' זו"ל מקובלני מרבתי מאי כפועל בטל, פלגא דאגרא).

ובמקרים מיוחדים שניכר להדיא שהפועל היה מוכן לעבוד אף אם ישלמו לו מחצית השכר כשישב בטל, כיון

שברצונו לקבל רוב השכר או כולו, אז צריך לשלם לו מה שתובע, והכל לפי ראות עיני המורה (דהנה בכמה ראשונים מצינו שתשלום פועל בטל היינו שנים לו מעט מהשכר, כ"ה דעת הרשב"א בתשו' ח"א סי' תתקפ"ו, ועוד עי' בספר פתחי חושן, ובשו"ת רדב"ז ח"ב סי' תשצ"ג כתב דהכל לפי אומדן הפועל אם הוא זריז או עצל וכדו', - ושמעתי מהראש המולל הרה"ג ר' שלמה זלמן אולמאן שליט"א דנקטינו בעיקר שהוא מחצית השכר, ובמקרים מיוחדים לפי הענין יש לחייב יותר).

דוגמאות למעשה

ראובן הוזמן טענדר [קאר] שיסיעו ביום מסוים לנסיעה במקומות הקדושים, ובערב הנסיעה התחרט ראובן שלא מחמת אונס, והחליט שאין ברצונו לנסוע, והודיע לבעל הטנדר שהוא מבטל את הנסיעה - אם מחמת ראובן הוא הפסיד נסיעה אחרת בדומה לנסיעה זו, ועכשיו אינו נסיעה אחרת, צריך ראובן לשלם לו כפועל בטל, שאם נסיעה כזו מחירה 800 ₪ - צריך לשלם לו 400 ₪

ואם הוא יכול למצוא נסיעה אחרת כזו - אין צריך לשלם לו כלום. שואם הוא מוצא נסיעה אחרת פחותה מזו שהובטחה לו, כגון שהובטח לו נסיעה לכל היום שהתשלום עבורה הוא 1400 ₪, ועכשיו הוא מוצא נסיעה רק לחצי יום שהתשלום עבורה הוא 700 ₪, צריך לשלם לו מחצית משאר ממה שהובטח לו, דהיינו חצי מ 700 ₪, דהיינו 350 ₪. (וכמובן שזהו דווקא בענין שנגרם לו הפסד על כל הסכום דהיינו שהיה יכול להיות לו נסיעה ביום זה בתשלום מלא של כל היום, משא"כ אם ממילא אף בלא הזמנת ראובן לא היה לו רק נסיעה לחצי היום, אזי א"צ לשלם כלום דממילא יש לו נסיעה כזו).

ואם ראובן היה אנוס בזה שצריך לבטל את הנסיעה, אז בכל ענין אינו צריך לשלם.

הלכה למעשה

יש הרבה דוגמאות ואכתוב רק בענין אחד ומזה תלמוד לשאר דברים. ובגילין הבא אי"ה אופנים דצריך לשלם כל התשלום ולא רק כפועל בטל.

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הילולא רצדיקאי

הגה"ק רבי חיים בן רבי משה זי"ע בן עטר

"האור החיים הקדוש" יומא דהילולא ט"ו תמוז (תק"ג)

הגה"ק רבי חיים בן עטר בעל אור החיים הק' זי"ע נולד בשנת תנ"ו לאביו ר' משה, ונקרא שמו ע"ש זקנו הגדול אביו אביו ר' חיים עוד חי אז, ומזקנו זה למד תורה והוא ה' רבו המובהק כמו שכתב האוה"ח הק' בהקדמה לספרו "חפץ ה'" ח"ל: ושבתו ללמוד תורה מפי מורי ורבי, הרב המפרסם אדוני זקני מורי, אשר נודע בשערים שמו המופלג, החסיד הענו כמזהר"ר חיים בן עטר זלה"ה, אשר מימיו שתיית באר מים חיים, ובין ברכיו גדלתי, ובחקו ישבותי, מיום היותי, לשאוב מדבריו הטובים, ומרוב חסידות, כמעט אני אומר, שלא עבר עליו חצי ליל ה' בשנה, אפילו לילי תמוז, מלקונן ולספור כאשה אלמנה, על חרבן בית אלקינו, בבכי גדול, ולהשלים כל הלילה בתלמוד, עמי וכיוצא בי מיוצאי חלציו, עכ"ל.

אחרי חתונתו פתח ישיבה והי' מרבין תורה לעדרים בלי שום תשלום גמול, כי אביו וחותנו נתנו לו כסדר הרבה ממון לצדקה וחסד, ושמו הגדול הלך לפניו ומוראתו נפל גם על הגוים, ועל חיות השדה, וכידוע שניצל מגוב האריות, כשמושל העיר שם אותו לשם על שלא רצה למלאות בקשתו. בשנת תפ"ה מת חותנו והשאיר לו הון רב, אבל באו אליו אנשים בתיבעות שונות וגם הי' לו צרות מטעם הממשלה, עד שנתפס לבית האסורים, ונאלץ לעזוב את עיר מולדתו סאלי ונדר ממקום למקום עד עיר פאס ושם גבר עצמו על צרותיו וישב על התורה ועל העבודה, שנים אחדות ישב בעיר פאס, וגם שם הרבין תורה לרבים, בשנת תצ"ח הי' במרוקו רעב כבד מאד, אז גלה לעיר הבירה טיטואן ושם היתה קצת הרוחה.

בראותו כל ההרפתקאות שהשתרגו עליו, גמר בדעתו לעלות לארץ הקדש, והי' בדעתו ליסד את ישיבתו בעיר הקדש שמה, על כן סבב בערי איטליא שעשירי ישראל יבטיחו לו את נדבתם לתמוך את ישיבתו, שם באיטליא הדפיס את ספריו "אור החיים" ו"פרי תואר" על שו"ע יו"ד, ובשנת תק"א בחודש אלול דרכה רגליו על עפרה של ארץ הקדש וקבע ישיבתו בעיר עכו, עד חודש סיון, ואז קרה שנפטרו שנים מבני החבורה או עקר את הישיבה מעכו, לכפר פקיעין, בסוף שנת תק"ב התישב ביחד עם ישיבתו בעיה"ק ירושלים, אך לא ארכו לו הימים ולפני מלאת שנה לישיבתו שמה שבקן לו חיי"ם במוצאי שב"ק ט"ו תמוז שנת תק"ג לפ"ק.

אחותי רעיתי

סיפר הגה"ק בעל מנחת אלעזר ממנוקאטש זי"ע, שפ"א בא לפני האוה"ח הק' איש אחד מאנשי שלומו בבכי רבה שנחפץ עליו הגלגל ונעשה לעני ואביון ואין לו ממש לחם לאכול, ונכמרו רחמיו עליו, וכתב פיתקא בקלף בכתב אשירית ובירכו, ונתן לו את הפיתקא ואמר לו שילך אל כותל המערבי ויחפש מקום חלל מעט, ויניח שם את הפיתקא ויהי לו ישועה, האיש עשה כן ולקח את הפיתקא בידו והלך לילך לכותל המערבי, באמצע הדרך התחיל לנשב רוח סערה עד מאד והשליך מעל ראשו את כובעו העליון, והוא לא חש לזה, ונשאר בכובע התחתון שהחזיק בידו אחת והפיתקא בידו השנית, והרוח הלך ונתגבר והפיל מעל ראשו גם כובע התחתון וכשרצה להגביהו נפל מידו הפיתקא ונעלם מעיניו, וחזר לביתו של האוה"ח"ק בלב נשבר וסיפר לו הדבר, נענה לו האוה"ח"ק ואמר לו מה אעשה לך, לא איסתייע מילתא, ואח"כ מצאו ברחובות של ירושלים הפיתקא וראו שכתוב בו להשכינה

הקדושה "אחותי רעיתי יונתי יונתי אבקשך ברחמים תשיע פרנסה טובה לפלוני בן פלוני, חיים בן עטר".

קללת צדיק

פ"א יצאה גזירה מאת המושל על היהודים, התאספו ראשי הקהילות לאסיפה דחופה כדת מה לעשות כדי לבטל הגזירה, וגם האוה"ח"ק הוזמן לשם, האסיפה התקיימה בבית תפלתם של הקראים (כת כופרים בתורה שבעל פה), כיון שבית תפלתם היו במחתרת והיו צריכים למקום שבל יודע לאף אחד מאסיפתם, כאשר האוה"ח"ק בא להאסיפה ודרך רגלו על מדריגה הראשונה, נתעלף, ובקושי העירו אותו, וכשהעירו אותו צוה להגביה את המדריגה, ומצאו תחתיו ספרי הרמב"ם ששמו הקראים שם לבזיון (מכיון שהרמב"ם הודיעם כידוע), כשראה האוה"ח"ק את זה קללם קללה נמרצת שלעולם לא יהי להם מנין בירושלים, וכך הוה, מעולם לא הי' להם מנין וכשאחד מהם בא מחו"ל מת אחד מהם.

אחרית ימיו

ז"ל, נתבקש לשיבה של מעלה יום ט"ז לחדש בשנת תק"ג, להנחת מזו השכינה, הוא המחבר ספר חפץ ה', וספר פרי תאר וספר אור החיים וספר ראשון לציון".

ציונו נעשה לתל תלפיות ורבים באים להשתטח עליה כל ימות השנה, ובפרט ביומא דהילולא ט"ז תמוז שאז באים אלפים לפקד את ציונו ליפקד בישועה ורחמים.

מורשתו הרוחנית

זכינו לספריו הקדושים, ספר "פרי תואר" על שלחן ערוך יורה דעה, "חפץ ה' " ו"ראשון לציון" על מסכתות הש"ס, וספר "מאור חיים" חדושים שנרשמו על ידי אחד מתלמידיו, וספרו הגדול שעל שמו מקודש הוא לדורות "אור החיים", ספרו זה נתפשט בקרב עם סגולה, ודברים גדולים אמרו עליה רבותינו גדולי החסידים. הרה"ק החוזה מלובלין אמר ששלשה ספרים הקדושים הזהר הקדוש ואור החיים הקדוש וספר מאור עינים מאירים את נשמת האדם. עיין בהסכמתו של הרה"ק מברדיטשוב על ספר ראשון לציון וז"ל: "דברים שנתו מבאר מים חיים, שיצא מאותו צדיק, המאור הגדול, גאון הגאונים, הרב המופלא חסידא קדישא, אשר מודעת זאת בכל הארץ, את יקר תפארת גדלתו והדרת שפעת יקרת אור תורתו ויראתו בספרו אור החיים", עכ"ל. ובספר ערבי נחל בסוף פרשת אחרי כותב וז"ל: "עיני מה שכתב בזה רוח אפניו בספר אור החיים ודבריו בלתי מושגים רק ברוח הקדש", עכ"ל. הרה"ק מצאנו כותב בשו"ת דברי חיים (ח"ב י"ד סי' ק"ה) על מלמד אחד שאמר שאור החיים לא נאמר ברוח הקדש, "יפה עשיתם שלא עזבתם את בניכם בידו וישר כחכם בזה..."

מרב רבינו הק' בעל דברי יואל זי"ע כשה' לומד בכל יום חומש ורש"י עם תפליין דרבינו תם ה' לומד גם אור החיים הק' וזה ה' מספרי יסוד שלו, וכל דבריו היו שגורים על פיו, עיין בספה"ק ויואל משה (מאמר ב' סי' ה') שרבינו כותב עליו בתואר "גדול אחרונים", ובמאמר א' סי' ט"ז מביא דברי האור החיים הק' פ' בחוקותי שרשע הוא כי יאמר למה ה' הוציאם מארצם ויגלם בין האומות וכו' וכתב ע"ז רבינו דרוח הקדש הופיע בבית מדרשו של האוהה"ק כי עכשיו הרשעים מתעטפים בדברים כאלו.

ליל הושענא רבא של שנת תק"ג, בהגיע חצות לילה נכנס לחדרו לבדו ופשט את בגדיו הלבנים ולבש בגדים שחורים ונפל על פניו בפשוט ידים ורגלים, ובכה בבכיות נוראות כך ה' עד תפלת שחרית ואחר התפלה חזר לחדרו ושכב עוד פעם עד ליל שמיני עצרת ואז לבש הלבנים, לאחר החג שאלו תלמידיו ה"חיד"א" על פשר הדבר, ענה לו, שהתפלל על ביאת משיח צדקינו, משראה הס"מ את זאת יצא והסית בכל כחו להרבות עבירות בעולם, והצליחו מעשיו כל כך עד שפעל ההפך ונגזרה כלי' ר"ל, אז הרבה בתפילה ופעל שקיבל עליו הגזירה והציל את דורו, וסיים ה"חיד"א" שהבין ממאמר שהוא ה' משיח והי' מוכן להתגלות ולבוא אך בעונותינו הרבים לא הסתייע מילתא, בשבוע האחרון לפני הסלקות לבש בגדים חשובים ואמר לתלמידיו בואו ונצא לקראת משיח צדקינו, לאחר זמן מה פשט את בגדיו, ואמר שכעת ה' העולם מחצה על מחצה והי' קרוב לביאת הגואל, אבל כרגע נכשל עשר אחד באיסטאנבול בעבירה והכריע את כל העולם, במוצאי שבת ט"ז תמוז שנת תק"ג נצחו אראלים את המצוקים ונשבה הארון הקדש, והוא רק בן מ"ז שנה, והוטמן בשפולי הר הזיתים - [ועיין מה שאמר רביה"ק בחדו"ת פ' משפטים תשי"ח על דברי האוהה"ק פ' כי תשא את ראש בני ישראל, שמפרש הכתוב שמרמו על צדיק הדור שנסתלק בימי עולמו בעון הדור, ואמר רבינו שהאוהה"ק כיוון על עצמו שנסתלק בדמי ימיו, ע"כ ראה לרמוז זאת בפסוק זה].

באותו זמן נטל הבעשטה"ק את ידיו לסעודת רעוא דרעיון ועמד לרגע ואמר כבה נר המערבי, ואח"כ הסביר ואמר שסוד נטילת ידים יודע בכל דור רק הצדיק הדור והאוהה"ק ידע את זאת ועכשיו בשעת נטילה נתגלה לו הסוד, הבין שהאוהה"ק נסתלק לגנוי מרומים.

וזה אשר חרות על מצבת קבורתו: "ציון נברשת דדהבא, הדר חמד אלקים אבן יקרה, ושיחה קלה שלו אלקים חשבה לטובה, והארץ האירה מכבודו, כאשר יאירו שבעת הנרות, ירכה וקנה היא העולה עמו, וקרא שמה חפצי המוציא לאור כל תעלומה, הוא זיוה הוא הדרה, ה"ה הרב המופלא וכבוד ה' מלא, המקובל אלקי חסידא קדישא כמוהר"ר חיים בן עטר

1 קהילות אכטילונגן 2 מודעות וחדשות
3 חוק-אפי' 4 דברות קודש 5 מסיבות
6 שיעורים ודרשות 7 חק חומר 8 מערכת

718-504-2188
845-537-6660
845-694-4550
020-8002-9580
0161-420-8878

ברוקלין
קרית יואל
מאנסי
לאנדאן
מאנטשעסטער

718-305-6942 212-444-9899

צו ספאנסערן \ אדווערטייזין רופט:
718.554.7519

718-305-6942 • 212-444-9899

כן אנכי אנהמכם

(ישעי' סו יג)

מעומק הלב נביע מדרש תנחומא מול פני ידידינו אהוב למעלה ונחמד למטה, עסקן נמרץ לכל דבר שבקדושה, מסור בלב ובנפש למען קהלתינו ומוסדותינו הקדושים במדה גדושה שלא ע"מ לקבל פרס, צורבא מרבנן, שמו הטוב הולך לפניו ה"ה כש"ת

מזה"ר מאיר אברהם מיזעלס הי"ו

יד ימינו ונאמן ביתו של הגה"צ גאב"ד דקהלתינו של"יט"א
מונכבדי ראשי קהלתינו חק' פה בארא פארק יצ"ו

שיושב בעמק הבכא על פטירת אביו ה"ה הרה"ח המפורסם

ר' אלעזר עוזיאל ב"ר נפתלי צבי ע"ה

שנפטר ביום שב"ק העל"ט אחר שסבל יסורים ומכאובים וקיבל הכל באהבה

המקום ינחם אותך ושאר בני משפחתך, בתוך שאר אבלי ציון, ולעולם לא תדע משום
צער יגון ואנחה, ובמהרה יקויים הכתוב יקיצו וירגנו שוכני עפר, וכאיש אשר אמו
תנחמונו כן השי"ת ינחמכם, ולא ישמע עוד שוד ושבר בגבולכם, עדי שנזכה לביאת
גואל צדק ומלכינו בראשינו בב"א

המנחמים מעומק הלב

יואל ברי"צ פרידמאן

אלטר יעקב יצחק וואגשאהל

בארא פארק

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — קבה — בלתי מוגה

ביקור הגאון רבי חיים שמערלער שליט"א

יורד מפעל שערי הוראה - מח"ס דרכי הלכה

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א - בקרית יואל יע"א

יכיל בקרבו:

בפולגתת האחרונים אי שמן של נס כשר למנוחה - בד' השל"ה שהמלאכים אכלו בשר וחלב שנברא בספר יצירה - בחקירת החכ"צ אי אדם הנברא בספר יצירה מותר לצרפו למזון - משרע"ה כתב י"ג ספרי תורה בשבת ע"י השבעת קלומס - אי בנין ביהמ"ק דוחה יו"ט כשנבנה עפ"י נס - על מצוה א"א לומר מתוך שהותרה לצורך וכו' רק לעת"ל שכולם יעבדו את ה' - סיפורים ועובדות מהגאון מאסטרדאוצא זצ"ל - בענין אל ישנה אדם מן המנהג - ענין הנס של קרי"ס וזיווגו של אדם - בענין חיוב סיפור יצי"מ ועל קו' האחרונים שאין מברכין עליה - בד' הפוסקים על שאין מברכין על מצות צדקה - בד' האחרונים שאין מברכין על מצות כיבוד או"א - מצות תשובה אי הוידי מעכב או עזיבת החטא - בברכת שהחיינו על כיסוי הדם ועל פרי חדש ועל ספרים חדשים

מעמא, און בכלל דארף מען וויסן, שמן של נס הייסט דען שמן זית?

רבינו: עס איז א מחלוקה, ס'איז דא וואס זאגן אז ס'האט א דין פון שמן נס, און נישט פון שמן זית, דער רי"ם (החידושי הרי"ם) זאגט אויך אזוי (הובא בכלי חמדה פ' ויקהל אות ה'), ער זאגט אז דערפאר האט געדארפט איבער בלייבן דעם ערשטן טאג פון די שמן זית, ווייל אויב ס'זאלט ווען געווען נאר שמן נס וואלט עס נישט כשר געווען, אבער אזוי אז ס'איז איבער געבליבן פונעם ערשטן טאג איז דאך די שמן נס קמא קמא בטל געווארן.¹ דער פעטער ז"ל ברענגט אויך אזוי אין דברי יואל (להנחה בכמה מקומות).

הגר"ח הזכיר שביקר אצל רבינו שליט"א בעת ביקורו באר"ק **הגר"ח:** ס'איז אונז נאך געבליבן דער גוטער מעס טוב פונעם רבינ'ס שבת אין ירושלים, כ'בין נישט קיין שליה צו בעטן, אבער מ'זאלט זיך מחיה געווען מיט נאך אזא שבת, ס'איז געווען חודש אלול (שנת תשס"ז העל"ט), און ס'איז געווען א פלפל אינעם ענין פון אתי דיבור ומבטל מעשה, און ס'העלפט תשובה.

רבינו: כ'געדענק, איר האט געברענגט אסאך ספרים, ס'איז גוט מלוקט ומסודר.

הגר"ח: היינט איז כמעט נישט שייך מחדש צו זיין, דער צאנזער רב שרייבט המחשבים חד בדרא.

*

הגר"ח: נעכטן בין איך געווען ביי א איד, ר' אברהם יהושע רעטעק פון וויליאמסבורג וואס ער העלפט אונז אסאך צו צו די נושא פון הרבצת תורה, ער האט איבער געזאגט פון רבי'ן א דרוש אויף הנוכה, צי שמן של נס הייסט שמן זית אדער נישט, ס'איז תלוי צי מ'זייט בתר שמה אדער בתר

¹ עיי"ש בכלי חמדה שהחידושי הרי"ם מותרין בזה קושיית הבית יוסף (פי עת"י) למה קבעו ח' ימים, הלא מצאו שמן שהי' בו כדי להדליק יום א, אמנם מכיון ששמן נס איז ראוי להדלקה, היה מוכרח שישאר קצת מהשמן שמצאו, בכדי ששמן הנס יתבטל בה, והוא מותר להדליק עמיהם, עכ"ד.

רבינו: דאס איז אין שו"ת חכם צבי (סי' צ"ג),² און אין שאילת יעב"ץ אויך. די גמרא אין סנהדרין (דף סה) זאגט דאך רבא ברא גברא מיטן ספר יצירה.

2

מן הראוי להעתיק מש"כ האנן רבי אפרים זלמן מרגליות ז"ל בספרו מעלות היוחסין ז"ל: בהיותי בענות הפעמות, שאל אדוני אבי מורי ז"ל ממני שאילתא, במ"ש ה"חכם צבי" סי' צ"ג, להסתפק באדם הנוצר ע"י ספר יצירה, אם מצטרף למנין עשרה, אם יש בידי איזה ראה בענין זה, ואען ואומר יש ויש, ממה דאמרינן במסכת ברסות דף מ"ז ע"ב מעשה בברבי אליעזר ששחרר עבדו לצרפו למנין, ופריך בגמרא והא המשחרר עבדו עובר בעשה, ומשני מצוה שאני, מצוה הבאה בעבירה היא מצוה דרבים שאני, ע"ש, והרי רבי אליעזר הי' מקובל גדול, כידוע מעובדא דשה"ש, והי' לו לברוא אדם על ידי ספר יצירה ולצרפו שלא יצטרך לעבור בעשה, אלא ש"מ דאין לצרפו למנין, וצהבו פני אאמו"ר ז"ל ואמר אם חכם בני וכו', עכ"ל.

ובברכי יוסף (א"ח סי' נ"ה) מביא רא' חותכת שאין מצרפין האדם הנוצר בספר יצירה מזה דאמרי' בגיטין (מז:): ר' אליעזר שחרר עבדו כדי להשלימו לעשרה ואע"ג דקו"ל המשחרר עבדו עובר בעשה, מ"מ במצווה דרבים מותר, עכ"ד, ולכאור' אי נימא דאדם הנברא ע"י ספר יצירה אפשר לצרפו לעשרה, א"כ אמאי הוצרך ר' אליעזר לעבור בעשה ולשחרר עבדו, הרי הי' לו עצה שהי' יכול לברוא אדם בספר יצירה והוא הי' העשירי קודם לה.

ועל כרחק דהנברא בספר יצירה אינו יכול להצטרף לעשרה, וע"כ בלית ברירה אחרת שחרר ר"א עבדו, עכ"ל.

ובספר נטע שעשועים (מהר"ג נטע שלמה שליסל ז"ל) בריש ספרו מביא הערות נחמדות ע"ד הברכי יוסף הנ"ל, דבשו"ת הרשב"א (סי' ת"ג) מביא ע"ד הגמ' בסנהדרין שר' חנינא ור' אושעיא היו עוסקין בספר יצירה כל ערב שבת וכראו עגל משולשת, וכ' הרשב"א והא דלא בראו עגלים בשאר ד' פרקים בשנה שיש מצווה להרבות בבשר, משום דדווקא ביום השישי שהוא יום הבריאה של החיות והעופות וכל הבעלי חיים, יש כח ביד חכמים לברוא בספר יצירה ולא כן בשאר זמנים, עכ"ד הרשב"א בשו"ת.

וא"כ לד' הרא"ש הידועין שמהדש שהמעשה בר' אליעזר ששחרר עבדו הי' בשבת וכו' והי' צריך לקרות בתורה, והבדחו הוא דלכאור' קשה הרי להתפלל במנין הוא דרבנן ולשחרר עבדו עובר על עשה דאורייתא

הגר"ח: סג"יט אריין אין די שאלה – דער רבי ליגט דאך אסאך אין עניני שחיטה – צי מ'דארף שחטן א עוף וואס איז באשאפן געווארן מיט א ספר יצירה.

רבינו: דער של"ה הק' (פ' ושב) זאגט דאך ביי די מחלוקת פון יוסף מיט די ברודערס, אז יוסף האט געזאגט אז זיי עסן אבד מן החי, און אין אמת'ן איז עס באשאפן געווארן דורך ספר יצירה, און ס'איז נישט מחויב מיט שחיטה.

כ'האב טאקע געוואלט א ראה ברענגען מהאי טעמא, ס'שטייט דאך (שמו"ר פכ"א ס"א) אז די מלאכים האבן נישט באקומען די תורה ווייל זיי האבן געגעסן בשר בחלב ביי אברהם אבינו, און ס'ווערט געברענגט (ילקוט ראובני פ' וירא) אויפן פסוק (בראשית י"ה ה) וכן הבקר אשר עשה, וואס איז שייטש אשר עשה, אז ער האט דאס געמאכט מיט ספר יצירה. אויב כ'וועל זאגן אז שמן נס איז נישט קיין שמן, איז דאך בשר שנברא על ידי שם אויך נישט קיין בשר, איז וואס איז די טענה וואס מ'האט געהאט אויף די מלאכים אז זיי האבן געגעסן בשר בחלב, אלא מאי איז א סימן אז ס'איז יא בשר, און די זעלבע זאך שמן נס איז אויך גוט.

און וואס איז טאקע געווען די סברא פון די מלאכים? אכילה און שתיה האבן זיי דאך נישט, און אז זיי זענען אראפ האבן זיי שוין געגעסן בשר בחלב? נאר זיי האבן געהאלטן אז ס'איז נישט אסור, ס'איז נישט קיין בשר בחלב.

הגר"ח: זיי האבן זיך ארום געקריגט צי א זאך וואס ווערט באשאפן בדרך נס, ווי אזוי ווערט ער נתייחס.

די גמרא אין חולין רעדט לגבי אפרוחים שעל גבי האילן, צי מ'דארף זיי שחטן אדער נישט.

א' הנרובחים: ס'איז אויך די שאלה וועגן א מענטש וואס איז באשאפן געווארן דורך ספר יצירה, וועגן מצרף זיין צו א מנין.

אונז דארף מיר ווייזן פאר אן ארץ ישראל איד, אז אונז האמיר ליב
ארץ ישראל, און אז אונז גייט אן ארץ ישראל. ארץ ישראל איז נוגע
ללכבינו. עס איז אונז נאנט צום הארץ.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אסיפת עסקנים בקרית יואל

אין מדרש (דברים רבה מ, יט) שמיים אז משה רבינו האט געשריבן דרייצן ספרי תורות אין שבת – דעם לעצמן מאג פון זיין לעבן פאר זיין הסתלקות – פרעגט דאך דער רא"ש (מס' פסחים פ"י ס' י"ג) ווי אזוי האט משה רבינו געמעגט שרייבן אין שבת, נאר ס'שמיים (ש"ת הת"ס ח"ו ס' כ"ט בשם הש"ת הק, וכן בתו"מ פ' ויקהל בשם אחרונים) אז ער האט זיי געשריבן בדרך נס [ע"י השבעת הקולמוס], און שרייבן אויף א אופן פון א נס הייסט נישט קיין כתיבה.

הגר"ח: ס'האט אויך צו מוהן מיט דעם וואס דער רבי האט פריער געזאגט אז ס'איז תלוי אויב איך זאג אז ס'הייסט נישט קיין בשר. יעצט איז די שאלה צי ס'זעט זיין כשר צו ליינען אין דעם?

רבינו: ער האט דאך עס געשריבן וועגן דעם.

הגר"ח: ס'שמיים מאקע אז איינער פון די מלכים האט געטראפן די ספר תורה פון משה רבינו און מ'האט געליינט אין דעם די תוכחה, זעהט מען מאקע אז מ'האט געליינט אין דעם.

רבינו: און ס'מוז זיין אז ער האט עס געשריבן בדרך נס, ווייל ווען נישט, ווי אזוי וואלט ער געקענט שרייבן אזויפיל ספרים, און ס'איז דאך געווען שבת, איז א ראיה אז ס'הייסט נישט קיין כתיבה.⁴

4

כ"ב מרן ז"ל להוכיח בדברי יואל (פ' האזיט) ז"ל: יש לתרץ קושיית הרא"ש בערבי פסחים (סימן י"ג) ע"מ שכתב רב שר שלום ואון שע"כ נהגו לומר צדוק הדיון בשבת במנחה על שנפטר משה רבינו באותה שעה, דבמד"ר וילך כתיב דבו ביום שנסתלק משה כתב י"ג ספרי תורות, ובשבת איך היה כותב.

ו"ל דבוודאי שלא הי' כתיבת משה רבינו ע"ה כתיבה גשמית גם א"א בדרך הטבע לכתוב י"ג ס"ת ביום אחד, אלא ודאי שהיה בדרך נס או בהשבעת הקולמוס ומאן יימר לן שכתובה כזו אסורה בשבת, (ועי' ברש"י ותוס' סוטה). עכת"ד.

הגר"ח: די גמרא דארט אין סנהדרין (שם) זאגט אז ס'איז געווען תנאים וואס האבן יעדן שבת באשאפן, און דארט שמיים נישט 'שהטום', ס'שמיים נאר אז מ'האט באשאפן א עגלא תילתא ס'זאל זיין לכבוד שבת.

אויב כ'זעל זאגן אז די פלייש איז נישט קיין פלייש, האבן זיי נישט יוצא געווען קיין בשר אין שבת.

רבינו: אין אמת'ן מוז נישט זיין קיין בשר, ס'דארף נאר זיין עונג שבת, ס'איז נישט קיין חיוב צו עסן בשר.³

הגר"ח: ס'איז סתם אזוי א חידוש די גמרא אין סנהדרין, ווייל די גמרא זאגט דאך אין עבודה זרה (דף יח) אז רבי חנינא בן תרדיון מפני מה נענש, מפני שהוגה את השם באותיותיו – אין די מעג (סוף חודש סיון) דארף זיין די יארצייט פון רבי חנינא בן תרדיון – שמיים דער הסבר אז ער האט זיך משתמש געווען מיט קבלה מעשית, און דא זאגט די גמרא אין סנהדרין אז יעדע וואך האט מען באשאפן א עגלא תילתא.

רבינו: ס'איז דא חילוקים וואס ס'הייסט געטוהן אין די שמות.

והא"ך שחרור וע"כ חידש שהי' בשבת זכור והיו צריכין מניין כדי לקיים מצווה דאורייתא, עכ"ל הרא"ש.

וא"כ כיון שהמעשה הי' בשבת כד' הרא"ש, א"כ שפיר אפ"ל דבעצם יכולים לצרף אדם שנברא ע"י ספר יצירה והא דר' אליעזר לא כרא אדם כיון שהי' בשבת והרי לפי"ד הרשב"א רק ביום ו' יכולין לבדוא דאז הוא יום הבריה. עיי"ש, ועיין בשו"ת תפארת שלמה מהר"ג רבי שלמה צוקער ז"ל שמואריך בזה.

3

ו"ל הש"ך ביו"ד ס' שמו"א (ס"ק ו) שאינה חובה על האדם שיאכל בשר וישתה יין בשבת, שהרי אמרו עשה שבתך חול ואל תצטרך לבריות וכו', אבל זה רשות הוא אם ירצה יאכל בשר וישתה יין, ואם לא ירצה יניח, עכ"ל [ועי' בשו"ע הל' שבת במצות עונג שבת].

וע"ע במנחת חינוך (בהעלותך) שהקשה ע"ד הספרי שכתב וביום שמחתכם אלו השבתות, שלפי דברי הספרי שבשבת יש חיוב שמחה א"כ למה אין חיוב לאכול בשר ויין כמו ביו"ט, ועי"ש שהגיה בצ"ע.

אזא שווערע מלחמה אין אזא שווערער מצב איז שוין יארן נישט געווען, ס'איז מבית ומבחוץ. מ'מוז זיך אנשטרענגן דאס מערסטע וואס מען קען.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אסיפת עסקנים בקרית יואל

שבת, דער מורי אבן פרעגט די קשיא, און מ'זאגט אז על פי הדיבור האט ער עס געבויט (וכ"כ המנח"ח מצוה ש"ט אות ד').

הגר"ח: ביי בנין בית המקדש שטייט דאך קלאר אז ס'איז על פי ה', די גמרא זאגט אין מוסיפין על העזרות, ווייל ס'דארף זיין על פי ה'.

רבינו: רש"י (סוכה דף מא. ד"ה אי נמי) פרעגט א קשיא אויף לעתיד ווי אזוי קען דאס בית המקדש געבויט ווערן אין יו"ט, זאגט רש"י, ווייל ס'זעט אראפ קומען בניו ומשוכלל, וואס איז פארענטפערט אז ס'זעט אראפ קומען בניו ומשוכלל? נאר ווייל ס'איז על פי נס איז עס אנדערש (וויאזוי נקראת בשם מלאכה).⁶

הגר"ח: מ'זאגט אזוי דאך אזוי (בתפלת נדס שאומרים בת"כ), כי אתה ה' באש הצתה ובאש אתה עתיד לבנותה, אבער ס'איז דען דא א מצוה אונז זאלן עס בויען, אדרכה אונז דארפן גארנישט טוהן, נאר ס'זעט אראפ קומען אינגאנצן פון הימל, און וועגן דעם קען עס זיין?

רבינו: אבער דער אויבערשטער איז דאך שומר משמרתה של תורה (ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג), איז ווי אזוי קען אראפ קומען מן השמים די בית המקדש אין יו"ט, נאר אז ס'איז בדרך נס, איז נישט קיין קשיא, בדרך נס איז עס שוין אנדערש.

ס'איז דא מערערע תירוצים ווי אזוי מ'האט געמעגט בויען דעם מזבח אין יו"ט, כ'זאב אמאל געזאגט אז לעולם וואלט מען געדארפט זאגן מתוך שהותרה לצורך (ביצה יב.), נאר לצורך מצוה איז נישט קיין צורך, תוס' אין כתובות (דף ז.) האלט טאקע אז צורך מצוה הייסט א צורך קצת, אבער דער כסף משנה (הל' חו"מ פ"ג ה"ה) זאגט אז א צורך מצוה הייסט נישט קיין צורך קצת, און לויט דעם זאגט דער חתם

הגם אז ס'איז על פי הדיבור איז דאך נישט קיין קשיא ווי אזוי משה רבינו האט געמעגט שרייבן אין שבת,⁵ אסאך זאכן זעהט מען איז געווען הוראת שעה.

דער מורי אבן אין מסכת תהיגה (דף י.) פרעגט די קשיא, ווי אזוי האט מען געבויט דעם מזבח ביים בארג סיני, אויב איך נעם אן אז ב' בסיון ניתנה תורה אזוי ווי די רבנן האלטן (שבת פז.), און ס'איז געווען שבת, דכולי עלמא בשבת ניתנה תורה (שם), און ב' בסיון בנה מזבח, דעמאלטס האט משה רבינו געבויט דעם מזבח ביים בארג סיני, און ס'קומט דאך אויס אז דעמאלטס פרייטיג איז געווען שבעות (יום ה' לספירה), און אין בנין בית המקדש דוחה יו"ט (שבעות טו.), איז ווי אזוי האט ער געבויט דעם מזבח אין

5

עיי"ש בדברי יואל שכתב בן ש"ל שהרי הכתיבה היתה עפ"י הדיבור כאמור ז"ל שכל דיבור ודיבור היה אמור הקב"ה ומשה היה מכתב, והיה הכרח בדבר שמשה רבינו ע"ה יכתוב וישלים התורה לפני הסתלקותו דייקא (כמבאר שם), ואולי היה היום הזה מסוגל יותר וקיום העולם היה תלוי בו, וככה"ג הותרה עפ"י נביא לעבור בהוראת שעה, ומכ"ש עפ"י הדיבור ממש, עכ"ל.

וע"ש ע"ש מש"כ לתרץ ד"ל שהותרה כתיבת ס"ת אפילו בשבת מטעם פיקוח נפש, שדוחה את השבת, דהנה התורה"ק הוא חיות כל הנבראים, וחיות כל ישראל, כמ"ש כי הם חיינו וגם חיות כל העולמות תלויה בקבלת התורה, כמ"ש רבותינו ז"ל שאמרו להם הקב"ה לישראל אם אתם מקבלים את התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם, ואפשר דאין זה דרך עונש, אלא דרך הטבע ודרכי הבריאה כך היה שאם לא יקבלו ישראל את התורה יחזור לתוהו ובוהו וממילא שם תהא קבורתכם.

והנה ס"ת שהסיר בה אפילו אות אחת פסולה, ואין לה קדושת ס"ת כלל, ואם לא היה משה רבינו ע"ה משלים את התורה, לא היה כלום לכל הנבראים בעולם והיה חוזר הכל לתוהו ובוהו, ומעתה אם לא נשלם היה התורה באותו יום לא היה הקבלה כלום, ולכן היתה כתיבת ס"ת פיקוח נפש ממש שהרי תלויה בוהו חיות כל הנבראים ודוחה את השבת בלי ספק, עכ"ל.

6

ועי' מ"ש בזה מרן ז"ל ביואל משה (מאמר א סי' ס"ב) בביתור וביאור הדברים.

דא אין קרית יואל איז דא אסאך אידן. אויב מ'זעט גיין צו זיי ווארעם, וועלן זיי אויפנעמען ווארעם, און זיי וועלן געבן ווארעם.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אספת עסקנים בקרית יואל

עיניו דמעוות, שכן מצינו ברבי עקיבא בזהר חדש שהיה בוכה מאוד באמרו שיר השירים באשר ידע היכן הדברים מגיעים, עכ"ל).

א' הנזכרים: דער אסטראווער (הנה"ק רבי מאיר יהואל מאסטראוועא ז"ל) האט געפאסט שבת (מפני שהתענית הנאה לו).

הג"ח: עפעס האט ער יא טועם געווען – אזוי פארציילט די וועלט – א יעדן שבת האט ער געטרונקען מילעך אין א בראנפן גלעזל, און אראפ געשלונגען אביסל פון די חלה, אזוי האט ער פערציג יאר געפאסט, אז ער האט שוין נישט געקענט עסן.

רבינו: כ'האב געהערט פון טאטן ז"ל וואס האט פארציילט אויפן אסטראווער אז ער איז אנגעקומען אין א שטאט, האט מען געמאכט לכבודו א סעודה, און מ'האט איהם געלאדנט צו די סעודה – מ'האט דאך געוואוסט אז ער פאסט – האט מען איהם געזאגט אז ער זאל קומען לכבודה של תורה, האט ער געזאגט אז ער קען נישט מיטהאלטן די סעודה ווייל ער פאסט, פארוואס פאסט ער? וועגן א תענית חלום, וואס קען מען זיך אן עצה געבן, זאגט ער זיי, אז ער וועט אויפזיין א גאנצע נאכט און נישט שלאפן, וועט נישט זיין קיין חלומות, וועט ער זיך קענען משתתף זיין ביי די סעודה, אידן זאלן קומען פרעגן שאלות און קשיות אין כל מקצועות התורה.

הג"ח: אזוי ווי דער כהן גדול (כלל יום הכיפורים).

רבינו: יא, אין יומא (דף ית) [שאם היה חכם היה דורש כל הלילה].

ביקצור, מ'האט אזוי געטוהן, מ'איז זיך צוזאם געקומען לומדים פון שטאט, כל דבר הקשה יביאון אליו, מ'האט איהם אנגעהויבן צו פרעגן און ער האט געענטפערט, און מ'האט איהם אזוי געהאלטן א גאנצע נאכט, ער איז געווען וואך.

סופר (ש"ת או"ח סי' ק"ג) אז דאס וואס אין בנין בית המקדש דוחה זי"ט, איז ווייל צורך מצוה הייסט נישט קיין צורך אוכל נפש. נאר דער ישמח משה (פר' לך) רעדט ארום אז דער אויבערשטער האט געגעבן די תורה לויט רוב מענטשן, און ביי רוב מענטשן איז אכילה און שתיה א צורך, און א צורך מצוה איז נישט קיין צורך, א רוחניות'דיגע זאך איז נישט קיין צורך, ער זאגט דארט אז ביי בני עליה וועט אנדערש זיין דער דין.

לויט דעם לעתיד ווען דער גואל צדק וועט קומען וועט דאך זיין כל לבבות דורש ה' (דברי הימים-א, כה, ט), ס'וועט דאך זיין א רוחניות'דיגע וועלט, במילא ביי אלעמען וועט א צורך מצוה זיין א צורך, און מ'איז שוין יא גערעכנט א צורך נפש, וועט מען מעגן בויען די בית המקדש, ווייל דאס איז אוכל נפש.

די זעלבע זאך איז געווען ביים בארג סיני, ביים מעמד הנבחר איז דאך געווען פסקה זוהמתן (שבת קמ"ג), איז דעמאלטס א צורך מצוה געווען א צורך טאקע, אין א אנדערער צייט זאגט טאקע דער גוף אנדערש, אבער דעמאלטס האט מען מהפך געווען דעם חומר אויף א צורה, און לעתיד וועט אויך אזוי זיין, ממילא ווערט עס דאך זיכער גערעכנט פאר א צורך.

הג"ח: מ'איז אויסגעהאלטן על פי הלכה, מ'זעהט דאך אזוי ביי ברכת הנהנין ביי די דין קדימה פון שבעת המינים, אז צדיקים האבן מקדים געווען שבעת המינים כאמש אז חביב איז פריער, מ'שטייט דער הסבר אין די פוסקים אז ביי די צדיקים איז נישט שייך חביבות אין די מציאות, נאר די שבעת המינים דאס איז ביי זיי די חביבות.

הג"ח: אזוי ווי דער מורי זהב (סי' רפ"ח סק"ב) זאגט אז ווען פאר איינעם איז א תענוג צו וויינען מען ער וויינען אין שבת.

רבינו: יא, ביי רבי עקיבא ווען ער האט געזאגט שיר השירים, [וז"ל חמ"ז בא"ד: שמרוב דבקתו בהקב"ה זולגים

אלע אונזערע מוסדות זענען קודש, מוסדות יטב לב וואס איז אין ארצינו הקדושה, איז קודש קדשים. דאס דארף זיין די ערשטע צדקה ביי אנשי שלומינו.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אסיפת עסקנים בוויזשניץ

הגר"ח: אסטראווצא איז א אנדערע געגנט פון שינאווא.
רבינו: יא, דאס איז פוילן, און דאס איז גאליציע.

ס'איז ידוע אז איינמאל ווען דער אסטראווצער איז געקומען קיין שינאווא צום שינאווער רב, האט ער געהאט במחשבה צו בעטן פונעם שינאווער רב מ'זאל איינפירן 'מלקות', ווייל הייבי כריתות שלקן נפטר וידי כריתתם (מכות כג.)⁸ במילא - זאגט ער - מ'זאל איינפירן מ'זאל געבן

כתבי עת וספרי גויים, הדבר נהפך למשחק אצל הילדים שהתגורו עמו לשים עליו לפעמים דברים שבקדושה ולפעמים ההיפך. האנשים שאלו אותו מה ראה על ככה לבוא להרה"ק משינאווא, השיב שהיה ביער ושמע רעש בין האילנות, ועל שאלתו מה הרעש, השיבו לו שהרב משינאווא מתכונן לעשות קידוש, ודבר זה הביאו הנה. הדיבוק נשאר בשינאווא, ופע"א בליל שבת קודש בשעה שהרה"ק משינאווא אמר "אדון כל הנשמות" קפץ האיש קפיצה גדולה שלא בדרך הטבע, ונפל לפני רגלי הרה"ק משינאווא, גם בשעה שהרה"ק משינאווא הכה בידו ובראשו כדרכו בקודש, צעק האיש "רבי, ס'ברענט", וצוה לו הרה"ק משינאווא שישאר שם עד ט"ו בשבט, כי אז הונן מסוגל לישועה, וכן היה שבט"ו בשבט נסע משם בריא כאחד האדם.

8

ע"י בס' חמדה גנוזה (ח"א, עמ' י"ג) ובדברי יחזקאל (בליקטים בסוף הספר שנדפס בדפוסים הישנים), מה שסיפר הגה"ק מאוסטראווצא, שפע"א נסע להרה"ק משינאווא ז"ל, ובדרך אמר להאנשים שנסעו עמו, כי היות שבימי הבית יוסף רצו הרבה גדולים להסמיך לאחד בתנאי שיסכימו עליו כל העולם, ואיש זה היה דר בארץ הקדושה והיה גדול וקדוש מאוד, והגם שנפסק בטור ובב"י (ח"מ סי' א) שאין סמיכה בזמן הזה כי סמיכה צריכה להיות מסמוכים לסמוכים איש מפי איש עד משה רבינו ע"ה שסמך יהושע, ולכן כבר בטלה ופסקה כעת דין סמיכה כיון שאין סמוך איש מפי איש עד אדון הנביאים, עכ"ל היו הרבה גדולים שסברו שאם יסכימו כל חכמי ארץ ישראל וחכמי חוץ לארץ להסמיך לאיש אחד יהיה ביכולתם להסמיך (עי' תשובת מהר"ל בן חביב במשפט הסמיכה), ואח"כ יהיה ביכולת ביד איש המוסמך להסמיך להבא, וכן יתנהגו להלאה עד ביאת הגואל, והנסמכים יוכלו לדון דיני קנסות וליתן מלקות למי שמחויב, וממילא יהיה לו ספרת עונות על ידי המלקות, ורק הרבה גדולים לא הסכימו אז לזה ואמרו שאינו עפ"י דין, ואין ביכולת להסמיך בזמן הזה, וסיים הרב מאוסטראווצא, שגם דעתו נוטה באמת שיש ביכולת להסמיך גם בזמן הזה, ונראה כי באם היו פוסקים כן אי בודאי

שפעטער איז ער געגאנגען דאווענען, און מ'האט שוין געמיינט אז יעצט נאכ'ן דאווענען וועט ער עסן די סעודה, אבער ס'קומט נאכ'ן דאווענען זאגט ער 'ניין', איז מען געקומען פרעגן וואס איז יעצט? האט ער געזאגט, 'איך בין אויפגעווען א גאנצע נאכט און מ'איז געקומען פרעגן פון איבעראל, איז אינדערפרי האב איך אריינגעטראכט אפשר בין איך געקומען צו יוהרא פון ענטפערן אויפיל לומדישע קשיות פאר די לומדים, בין איך הוישט אז אפשר איז עפעס א יוהרא דא צוגעקומען, דארף איך פאסטן.../ אזוי האט דער טאטע אמאל פארציילט.

הגר"ח: דער טריסקער מגיד איז אויך אזוי געווען (שהירבה בתעניות).

רבינו: דער אסטראווצער איז געווען א שטארקער שינאווער חסיד.

ער איז אמאל געווען אין שינאווא, און דער שינאווער רב האט געזאגט שלום עליכם (בליל שב"ק), און ווען ער האט געזאגט רבון כל העולמים 'אדון כל הנשמות', האט זיך דער אסטראווצער צופייערט און געזאגט, 'רבי, זייט'ס מתקן מיין נשמה אויך'.

הגר"ח: ס'איז דא א מעשה אז דער שינאווער רב האט מתקן געווען א גלגול פרייטיג צונאכטס.

רבינו: טאקע אויך ביים זאגן 'אדון כל הנשמות' איז עס געווען.⁷

7

ע"י בס' י"ג אורות (ח"א, עמ' קס"ב) שפע"א השתתף הרה"ק משינאווא בסעודת ברית, אצל גיסו הרה"צ רבי בצלאל יהושע מגליצא, והביאו לפניו אברך מוואסלוי (בגליל יאס) שנעננס בו דיבוק ל"ע, ואח"כ הביאוהו לשינאווא, הדיבוק חי' רשע גדול והצר לאיש מאוד, והכריחו לשאת קורות כבדים על כתפיו, וכמה פעמים הפיל את האיש ארצה בחוץ בקור החוק עד שכמעט יצאה נשמתו, כמו כן לא סבל שום דבר שבקדושה, עד שאפילו בעת ששכב עם פניו למטה, הרגיש כששמו עליו שמות, וזרקם בבזיון על הארץ, ולעומת זה קיבל ברוצן ובהנאה

...עם דארף זיין אן עול "איך בין אן עסקן פאר יטב לב",
מ'דארף עם האלטן פאר א זכ"י אז איך בין אן עסקן פאר
יטב לב.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אסיפת עסקנים בוויזשניץ

זיך שוין דעם איד געדאכט, אז ער האט שוין באקומען זיין מלקות און ער איז פערטיג, אבער אזוי אז מ'זיט נישט קיין מלקות איז ער ביי זיך צובראכן און דאס איז זיין כפרה.

הג'ר"ח: כ'האב אמאל געהערט נאכזאגן פונעם אסטראווצער - אבער יעצט מיין איך אז ס'איז אינגאנצן משובש - כ'האב געהערט אז ער האט געפרעגט ווי אזוי קען זיין אז די תורה זאגט ארבעים יכנו ואתי רבנן ובצרי חדא, נאר חכמים האבן געוואלט לערנען אז הכל ריוח איין קלאפ ווייניגער פאר א איד.

רבינו: כ'האב אזוי געהערט, אז ער האט געזאגט פארוואס רופט מען אן 'גברא רבה', די גמרא זאגט דאך (מכות שם) כמה מיפשיא חני אינשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, די תורה האט געזאגט ארבעים יכנו ואתי רבנן ובצרי חדא, מ'טרעפט דאך ביי נאך זאכן אז די חכמים האבן גורע געווען, נאר דער דער תירוץ איז אז דאס הייסט א גברא רבה דער וואס קען אראפ נעמען א קלאפ פון א איד.⁹

הג'ר"ח: זעהט זיך אויס אז מ'האט דא געהאט געמישט די צוויי זאכן.

*

9

הסיפור במילואו נדפס בס' פני תורה (אמרי) שהרה"ק מאוסטראווצא פגש פע"א את א' מגדולי דורו ואמר לו דבר תורה כדרכו בהריפות נפלאה, והלה התפעל מאוד מזה"ת, ואמר מתוך התרגשות "הרי כבוד תורתו הוא גברא רבה", השיב לו הרה"ק מאוסטראווצא "לא בואת נקראים גברא רבה אלא במה שמקילין צער מיישראל", וראי' לזה מומה שאחז"ל (מכות כ"ב:) אמר רבא כמה טפשיא שאר אנשי דקיימי מקמי ספר תורה ולא קיימי מקמי גברא רבה, דאילו בספר תורה כתיב "ארבעים יכנו" ואתו רבנן בצרו חדא, ולכאורה הרי אותו הדבר אפשר ללמוד מספירת העומר, שבתורה נאמר "תספרו חמישים יום" וחכמים העמידו רק על ארבעים ותשעה, אלא שבספירה זהו רק דרוש טוב (סו"א א' ש"ן פסעטל), אבל במלקות מקילים עי"ז במכה אחת לישראל, ומי שיכול להקיל סבל מיישראל, לו יקרא גברא רבא.

מלקות, וועט יעדער איינער - אפילו דער וואס האט ח"ו עובר געווען אויף חייבי כריתות - פטור ווערן, אזוי איז איהם אויסגעקומען, נאר מ'דארף האבן א הסכמה פונעם גדול הדור, איז ער צוגעפארן קיין שינאווא פרעגן דעם חוות דעת פונעם שינאווער רב.

אזוי איז ער געקומען אויף שבת קיין שינאווא, פרייטיג צונאכטס האט דער שינאווער רב געזאגט תורה אזוי, ס'שטייט אין די תורה (דברים כה, ג) ארבעים יכנו, ואתי רבנן ובצרו חדא (מכות כב, א) אז מ'זיט נאר ניין און דרייסיג, לכאורה די תורה זאגט דאך ארבעים, האט ער אזוי געזאגט, לעולם דארף מען געבן פערציג מלקות ווייל ס'שטייט ארבעים יכנו, נאר די חכמים האבן געזאגט מ'זאל געבן ניין און דרייסיג, ווייל ווען א איד האט באקומען ניין און דרייסיג, און נאכדעם זאגט איהם דער בית דין 'יעצט גיי, דער איד ווייסט ביי זיך אז ער האט עובר געווען אויף א לאו, וויל ער דאך מ'זאל איהם געבן פערציג מלקות ער זאל האבן א כפרה, און מ'זיט איהם נאר ניין און דרייסיג, בעט ער זיך 'גיט'ס מיר נאך איינס, אבער מ'זיט איהם נישט, ווערט ער ביי זיך שטארק צובראכן, און דאס איז טובה מרדות אחת בלבו של אדם (ברכות ז, א) און דאס איז די פערציגסטע מלקות, קומט אויס אז ס'איז טאקע דא 'ארבעים יכנו' וואס צוברעכט איהם דאס הארץ פאר חשי"ת וועגן.

ווען דער אסטראווצער האט דאס געהערט, האט ער פארשטאנען אז דאס איז א תשובה פאר די שאלה וואס ער וויל פרעגן, ווען מ'וואלט געגעבן מלקות בזמן הזה, וואלט

היו מסמיכים להרה"ק משינאווא כשהיה בארץ ישראל כי הוא צדיק הדור, ויהיה ביכולת ביד הרב משינאווא ללקות אותו מלקות, ועי"ז יהיה לו כפרת עונות, אמנם כאשר בא להרה"ק משינאווא אמר לו הטעם שבזמן הזה ליכא מלקות, כנ"ל. [ועי' מש"כ בזה בדברי יואל (פ תשא, עמ' ש"ב) שמבאר בזה הענין של מחצית השקל, וע"ע בברך משה (פ תשא, עמ' רמ"ב)]

מוסדות יטב לב איז געווען ביים פעטער ז"ל דער ערשטער מוסד, עס איז אים געווען דאס אויבערשטע פון אלעם.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אסיפת עסקנים בווימס"ב

רבינו: מ'פרענט דאך די קשיא וואס איז דער קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, און קשה מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף (פסחים קי"ה), לכאורה אויף וועמען איז עס געזאגט געווארן, מיינט עס א מענטש, ער קען דאך גארנישט, מיינט עס קודשא בריך הוא, וואס איז מייטש 'קשה' ס'איז שווער געווען, אין אמת'ן דער זוהר הקדוש (ח"ב דף קע.) זאגט שוין אויף די קשיא אז 'קשה קמיה למעבר על דינא, ווייל ס'איז געווען דער גרויסער קטרוג, קומט אויס אז קשים מזונותיו של אדם רעדט מען אויך פון הקב"ה, ווייל ס'איז דא א קטרוג אויפן מענטש.

הגרי"ח: כ'האב געהערט א סיפור נפלא פונעם רבי'ן ר' אלימלך וואס איז נישט אזוי ידוע, ס'איז איינער א איד ווייסבלום – ווייסבלום זענען דאך אייניקלעך פונעם רבי'ן ר' אלימלך,¹⁰ – איז מקובל ביי זיי אין משפחה – כ'האב שוין געהערט אז רבי איציקל (הרה"ק רבי משה יצחק געווינצמאן ז"ל מפשעווארסק) האט אויך אזוי פארציילט,¹¹ אבער כ'מיינ

וחרזו לדבר מענין התעניות שהתענה הה"ק מאסטראווא ז"ל **רבינו:** דער ישמח משה מייטש (פ' בראשית) – דער שינאווער רב ברענגט עס אין דברי יחזקאל (פ' וירא) – די גמרא אין בבא מציעא (דף פ"ה) לעולם אל ישנה אדם מן המנהג, ווייל משה רבינו איז ארויף אויבן אין הימל און ער האט נישט געגעסן דארטן פערציג יאר, איז אבער א קשיא, מ'האט דאך איהם נישט געגעבן צו עסן ווייל ער איז געווען איש האלקים, האט ער נישט געגעסן, וואס איז דאס א ראייה פאר א מענטש אז לא ישנה מן המנהג. נאר די ראייה איז פון דעם וואס משה רבינו איז ארויף אין הימל און פערציג טעג האט ער נישט געגעסן, איז א סימן אז ער איז שוין געווען אזוי אויסגעארבעט אז ער האט שוין נישט געדארפט עסן, איז פארוואס ווען ער איז אראפ געקומען אויפן עולם הזה האט ער יא געגעסן, אלא מאי ווייל מ'מאר נישט משנה זיין פונעם מנהג, די ראייה איז נישט פון הימל, נאר די ראייה איז פון ווען ער איז צוריק געקומען, און ער האט יא געגעסן.

הגרי"ח: ס'איז דא כעין זה א ווארט ביי קריעת ים סוף – איינער פון די גאליציאנער רבי'ס זאגט עס – א משל צו איינער וואס האט אמאל געמאכט פון שיש א שיין פערדעלע, און דער קיסר האט געהייסן מ'זאל עס לייגן אינעם צענטער פון שטאט, דער קיסר איז געזעצן ביים טאראסע און זעהט ווי אזוי מענטשן גייען אריבער און מ'קוקט עס גארנישט אן, און עס זעהט אויס אזוי ווי אמת'דיג, וועמען קען דען איינפאלן אז ס'איז נישט א אמת'דיג פערד, האט דער קיסר געהייסן מ'זאל עס צושניידן אויף צוויי חלקים, וועלן אלע זעהן די מעשה אומנות, די זעלבע זאך, דער באשעפער האט געשפאלטן דעם ים, נישט כדי מ'זאל זעהן אז ער קען שפאלטענען דעם ים, נאר כדי מ'זאל זעהן ווי אזוי די ים גייט א גאנצע צייט ווען ער איז נישט געשפאלטן, אזוי וועט מען מכיר זיין גדלות הבורא.

10

ע"י בס' י"ג אורות (ח"ב ע"ב קכ"א) צילום ממכתב קודש מהרה"ק רבי אלעזר מרייטא בעל המושגה למלך, וחותם שמו הק' ווייסבלום, וכן נדפס צילום מכמה וכמה מכתבי קודש בדפוס החדש של ספר משנה למלך בתולדות המחבר ועל כולם נדפס וכתב שמו ווייסבלום, והוא ה"י נכד בן אחר בן מהרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ל (היומא הדולא הא בים ט"ו תמוז ו"ע וע"כ"א).

וכן נכדו הרה"ק רבי אלימלך ז"ע מרודניק היה נקרא בשם ווייסבלום, והוא היה בנו של הרה"ק רבי מענדל בער מפשעווארסק, בנו של הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק בנו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע.

ויש גורסא בעולם שהפקידים שנתנו שמות נתנו לו להרה"ק רבי ר' אלימלך שם זו, מחמת שהלך עם בעקישטע לבנה עם פרחים מצויידיים, [כידוע שתלמידי בעש"ט הק' המפורסמים הלכו עם בעקישטעס לבנים], אמנם אין לזה מקור.

11

ע"י בס' י"ג אורות (ח"ב) מה שסיפר הרה"ק ר' איציקל מפשעווארסק ז"ל ששמע מזקנתו שהיתה נכדת הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ל שפע"א

די מוסדות וואס דער פעטער ז"ל האט מייסד געווען אין ארץ ישראל
באלד נאך די מלחמה. איז געווען ביי אים הכיב ביותר. עס איז ביי
אים געווען די ערשטע צדקה. און ער האט דאס געזאגט, אז זיינע
מוסדות דארף זיין די ערשטע צדקה.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל דינער למוצת מוסדות יטב לב בארה"ק

קשיא, נאר דער פשט איז אזוי, ואפילו כולנו צדיקים וגם אנו יכולים לבקוע את הים כמו שרבינו שיח' ע"ה (והכוונה היא על הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ל), אויב אזוי דארף מען אפשר נישט דערציילן, וועגן דעם זאגט מען מצוה עלינו לספר.

רבינו: דער רבי ר' אלימלך טייטש (בליקוטי שושנה) די גמרא (חולין ג.) כמה נפיש גברא ממושה ונפשמות הכוונה שרבי פנחס בן יאיר נפיש ממושה רבינו, שלרבי פנחס בן יאיר נקראע הים ג' פעמים, כמבואר שם בגמ', וע"ז פירש הרבי ר' אלימלך, כמה נפיש האי גברא, שכל הכח של רבי פנחס בן יאיר הוא 'ממושה', אז דער כח פון רבי פנחס בן יאיר איז געקומען פון קריעת ים סוף וואס משה רבינו האט ממושיק געווען.¹²

מ'האט דערמאנט 'מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים', בפשטות זעהט אויס אז די מצוה איז אז דאס קינד זאל וויסן, למען תספר באזני בנך ובן בנך וידעתם כי אני ה' (שמות י.)

12

ו"ל בליקוטי שושנה: הפך ים ליבשה בנהר יעברו בגלגל. נראה ע"פ דאיתא בגמרא בחולין דף ז' רבי פנחס בן יאיר הוה קאזיל לפדיון שבויים פגע ביה בגיטא נהרא חלוק לי מימך כו' חלוק ליה נמי להאי כו' חלוק ליה נמי להאי כו' אמר רב יוסף כמה נפיש גברא ממושה כו' אלא ממושה כו' ולכאורה מהיכן מוכח דנפיש גברא ממושה ודילמא משום דלא היה צריך משה רבינו עליו השלום לקרוע הים אלא חדא זימנא. ואך דהענין הוא דאבות סימן לבנים. והפירוש הא כך שכל דבר ודבר בתחילתו לפעול איזה נס הוא קשה מאד אבל כיון שכבר נעשה פעם אחת כבר יכולים הצדיקים שיחיו אחר כך לעשות כזאת אפילו כמה פעמים כיון שנפתח השער והפירוש בגמרא הוא כך כמה נפיש גברא כלומר מהיכן בא לו זה שהיה יכול לפעול דבר גדול כזה ומפירש ממושה ושתין רבנן שהם פתחו השער והיה זה יכול לפעול דאלו התם חדא זימנא פירוש אף שלא היה התם כי אם חדא זימנא היה רבי פנחס יכול לפעול הכא תלתא זימני. והפסוק ממילא מוכן הפך ים ליבשה פירוש משה רבינו עליו השלום הפך פעם אחת ים ליבשה ופעל במועשיו הקדושים שבנהר יעברו בגלגל שרבי פנחס בן יאיר עבר בגלגל תלתא זימני. עם הטיעונים וכו' ולכך מתורין הדקדוק שפתח בלשון יחיד ומסכים בלשון רבים וגם שפתח בעבר וסיים בעתיד, עכ"ל ק.

מיט א שטיקל שינוי – דער רבי ר' אלימלך איז געזעצן ביים סדר נאכט און פארציילט די גאנצע השתלשלות פון די אידן, און דארט איז געווען א אייניקל א מיידל פון זעקס יאר, האט זי געפרעגט, זיידע, דו פארציילסט אז די וואסער האט זיך אויפגעהויבן, און וויאזוי קען זיין אז די וואסער איז נישט אראפ געפאלן צוריק, וואסער קען דאך נישט שטיין, האט ער געזאגט, 'מיינ אייניקל קום אהער', און האט געהייסן אריינברענגען א שיסל מיט וואסער און געזאגט פאר איר, 'קוק דאס איז דער ים סוף, און די אידן זענען געקומען דא, און אזוי ווי זיי זענען געקומען גענומען צום ים, האט דער אייבישטער געמאכט א נס אז ס'האט זיך געשפאלטן, און זיי זענען אריבער', און אזוי ווי דער רבי ר' אלימלך האט געמאכט מיט די פינגער, האט זיך די וואסער געשפאלטן אין שיסל, און זאגט ווייטער פאר איהר 'ווען די מצריים האבן געוואלט אריינגיין, און זיי זענען אביסל טיפער אריין, איז די וואסער אראפ געפאלן און זיי זענען דערטראנקען געווארן, און די וואסער איז אראפ געפאלן – אזא מעשה איז געווען מקובל ביי זיי אין משפחה – דערציילט דער איד ווייטער, מיט יארן צוריק ווען ער איז ארויף געקומען קיין ארץ ישראל, איז ער געווען אין א גרויסן לייבערי (אוצר הספרים), דער וואס פארעמט זיך מיט די ספרים דארט האט איהם געזאגט, קום – דו ביסט דאך א אייניקל פונעם רבי ר' אלימלך – כ'זועל דיר ווייזן א שיינע זאך, און ער נעמט איהם ארויס א אלטע הגדה של פסח און ס'שטייט דארט אז ס'האט מחבר געווען א איד יליד ליוענסק, שרייבט ער דארט אזוי, אפילו כולנו חכמים כולנו נבונים מצוה עלינו לספר, איז שווער אוודאי אז ס'איז א מצוה, וכי הצדיקים פטורין מן המצוות, ס'איז א געוואלדיגע

בשבת פרשת בשלח קרא לנבדיו ואמר להם אתם רוצים לראות האין נקרע הים, והביאו לפניו קערה מלאה מים, והרים את ידיו הקדושות מעל המים, ונקרע המים בקערה, ואח"כ עשה בשתי ידיו שיחזרו המים, וחזרו המים לקדמותם.

והתפללו אל דרך ארצם. אז מען וויל די תפלות פון א איד זאל נתקבל ווערן, דארף מען האבן א קשר צו ארץ ישראל. די תפלות גייען דורך ארץ ישראל, מוז מען זיין מקושר מיט ארץ ישראל, און דאס קען מען נישט זיין נאר דורך החזקה פון מוסדות יטב לב.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל דינער לטובת מוסדות יטב לב בארחה"ק

הגר"ח: פארוואס וואלט מען געדארפט מאכן א ברכה אויף די הגדה, וואו נאך טרעפט מען דען א ברכה נאר אויף דיבור?

רבינו: מ'טרעפט על מקרא מגילה, און לקרוא את ההלל.

הגר"ח: ס'קען זיין פשט, דער רשב"א זאגט (ה"א סי' י"ח) אז ביי צדקה מאכט מען נישט א ברכה, ווייל ס'איז תלוי אין צוויי מענטשן (שתלוי ברצון העני המקבל), און דא איז דאך די מצוה אז ער זאל דערציילן און דער קינד זאל הערן, וועגן דעם מאכט מען נישט א ברכה.

רבינו: אבער מ'זעהט דאך אפילו איינער זיצט אליין און ס'איז נישטא קיין קינד איז מען מחוייב צו פארציילן, פסח ביינאכט אפילו יושב לעצמו דארף מען אויך זאגן, ס'איז נישט קיין עיכוב אויב ער האט נישט א זון (פסחים קמ"ז), מ'איז פונקט אזוי מקיים די מצוה במילואו, ס'איז נישט קיין חסרון אין די מצוה, אבער צדקה קען מען נישט געבן אויב ס'איז נישטא קיין עני.

הגר"ח: דאכט זיך אז ביי צדקה זאגט דער שדי חמד, אז מ'זאל נישט מאכן א ברכה, ווייל אויב א עני וועט קומען קלאפן ביי די טיהר בעטן א שטיקל ברויט, און דו וועסט מאכן א ברכה, קען דער איד אויסגיין.

רבינו: ער וועט לויפן אין מקוה און אנטוהן א גארטל... די וועלט זאגט אזוי דעם טעם (ומבואר היטב בדברי יואל (פ' וירא ת"מ, ת"כ)).

אזוי ווי אויב דער ארימאן זאגט לא בעינא איז מען דאך נישט מקיים די מצוה, און וועגן דעם קען מען נישט מאכן א ברכה (לדברי הרשב"א), דער זעלבער טעם איז אויך אויף כיבוד אב וואס מ'מאכט אויך נישט א ברכה.¹³

13

הגרעק"א בהגהותיו (י"ד סי' ט"א) ציין את דברי הרשב"א (ה"א סי' י"ח) שכתב כן וז"ל: אלמא כיון דאפשר למיעקרה עשה אע"פ דאכתי לא עקרה ליה הו"ל כמאן דליתא וכו', וגמרינן מינה למורא וכיבוד אב ואם

ב, אין אמת'ן זאגט דער ערשטער בעלזער רב (הרח"ק מהר"ש ז"ל), אז 'יידעט' ווען דו וועסט דערציילן, וועסטו וויסן אז בי אני ה', ס'שטייט נישט 'יידעו' אז זיי די קינדער זאלן וויסן, נאר 'יידעט' אז מ'דערציילט איז מען גורם מ'זאל אויך אליין וויסן מער און מער אז אני ה' (ועי' מ"ש בזה מרן ז"ל בדברי יואל (פ' אמור ע"מ קפ"ט)).

און דאס קען זיין אויך דא די כוונה מצוה 'עלינו' לספר ביציאת מצרים, די מצוה איז נישט נאר פאר די קינדער, נאר פאר איהם אליין אויך, ער זאל אויך וויסן.

הגר"ח: די ראשונים פרעגן דאך, יעדן טאג איז דאך דא א מצוה צו דערמאנען יציאת מצרים, איז וואס איז נאר פסח ביינאכט איז דא א ענין פון סיפור.

רבינו: ס'מוז זיין מער באריכות, אלע זאגן אזוי, דער פרי מגדים (פתיחה כוללת להל' ק"ש) און דער מנחת חינוך (מצוה כ"א) רעדן פון דעם, דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) אין די תשובות (א"ח סי' כ"ח) רעדט אויך פון דעם.

הגר"ח: מ'רעדט ארום פארוואס מ'מאכט נישט א ברכה, כ'האב געטראכט א פשוט'ע זאך, סיפור יציאת מצרים דארף קומען מתוך הרגשת הלב, איז איבעראל ביי א מצוה ווייסט ער פארדעם אז ער גייט מאכן די מצוה, ער גייט לייגן תפילין, מאכט ער אויף דעם א ברכה, אבער דא וויל ער מאכן א ברכה אויף דעם וואס די הארץ וועט זיך צוגיסן פאר'ן אויבערשטן, זאל זיך קודם צוגיסן דאס הארץ און נאכדעם וועט מען שוין זעהן וועגן א ברכה...

ס'איז דא א תירוץ ווייל ס'איז א דבר שאין לו קצבה, מ'קען מיט איין ווארט יוצא זיין, און מ'קען א גאנצע נאכט (כ"ב הרשב"א).

רבינו: אויף בדיקת חמץ מאכט מען יא א ברכה און ס'גייט ארויף אויף שריפה, ס'איז כולל אין זיך אסאך, ס'שטייט מ'זאל אזוי אינזון האבן.

ווער עס וויל זיין מקושר צום פעטער ז"ל נמב"ג און מיטן טאטען ז"ל, איז די עצה צו דעם, דורך מחזיק זיין מוסדות יטב לב אין ארה"ק.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל דינער למוכת מוסדות יטב לב בארה"ק

הגר"ח: ווען זאל מען דען מאכן א ברכה?

רבינו: ווען דער טאטע הייסט איהם.

הגר"ח: אויב אזוי האט דאך יא חל געווען די מצוה.

רבינו: אבער אויב יעצט זאגט ער לא בעינא, ער איז חוזר, ער דארף נישט דעם כיבוד, ער האט קודם געבעטן א גלעזל וואסער, און שפעטער זאגט ער אז ער דארף נישט.

הגר"ח: אבער פארוואס זאל נישט זיין א ברכה אויף כיבוד אב, נישט אויף א גלעזל וואסער, נאר אויף אנדערע זאכן.

רבינו: אויף מאכילו ומשקהו איז אויך די זעלבע זאך, דער טאטע קען מסרב זיין.

כ'קלער אפשר אזוי א ווערטל, ביי אביו רשע איז נישטא קיין מצוה צו מכבד זיין לויט איין דעה אין די פוסקים, און די גמרא זאגט דאך (קידושין טז:) המקדש את האשה על מנת שאני רשע גמור מקודשת שמא הרהר עבודת כוכבים בלבד, אפילו מ'זוייסט אז ער איז א צדיק, קומט אויס אז אויב מ'וועט גיין מאכן א ברכה אויף כיבוד אב, און דער טאטע איז נישט קיין ערליכער, איז נישטא די מצוה פון כיבוד אב (ומשום חומר לאו דלא תשא תקנו שלא לברך על מצוה זו).

הגר"ח: אבער די שאלה איז צי מ'נעמט ארויס א מענטש פון חזקת כשרות.

רבינו: אלא מאי, די גמרא זאגט דאך אזוי ביי קידושין שמא הרהר עבודת כוכבים, אז זי א ספק מקודשת, ווייל ס'קען זיין אז ער איז א רשע, א ספק איז עס.

ס'איז א פלוגתא (ייד' ס' ר"ט) צי ביי אביו רשע איז מען מחויב מיט כיבוד, דער רמב"ם מיינט טור.

הגר"ח: אין שולחן ערוך אין סימן ר"מ זאגט דער מחבר (סעי' י"ח) אז ביי א אביו רשע דארף מען מכבד זיין.

רבינו: דער רמב"ם זאגט אזוי, אבער דער טור זאגט אז מ'איז נישט מחויב (וכן הביא הרמ"א בשם י"א).

ועמידה בפני רבו, הואיל ואפשר למעקרה להאי עשה דידהו, שהרב שמואל על כבודו כבודו מחול, עכ"ל

הגר"ח: ס'איז סתם אזוי שווער די גמרא (שם), ווי אזוי איז מען מקודשת ווען ער זאגט על מנת שאני צדיק גמור שמא הרהר תשובה בלבד, לכאורה וואס איז מיט ווידוי.

רבינו: ווידוי איז נישט מעקב די תשובה, ווידוי איז א מצוה פאר זיך, דער מנחת חינוך (מצוה שס"ב) ברענגט זיך טאקע א ראיה פון די גמרא דא אז אויף אלעם נוצט תשובה רגע כמימרא, נאר ס'איז דא א עקסטרע מצוה פון ווידוי.¹⁴

הגר"ח: ס'איז א מחלוקת פונעם רמב"ם (הל' תשובה פ"ו ה"א) מיט אנדערע ראשונים צי אן ווידוי האט מען יוצא געווען תשובה שלימה.

רבינו: ס'איז נאר א מחלוקה צי אן ווידוי האט מען יוצא געווען די מצוה פון תשובה, אבער ס'איז זיכער אז די תשובה אליין האט שוין גענוצט.¹⁵

הגר"ח: אבער אויב אזוי ווי אזוי קען ער הייסן א 'צדיק גמור' אז עס פעלט איהם די מצוה פון ווידוי.

אז דער ראפשיצער רב האט געזאגט אז דער הוזה פון לובלין האט געזאגט בענוותנותו אז פון תשליך איז ער שוין צוריק געקומען מיט פרישע אכצן עבירות... דא רעדט מען דאך אז ער טוהט תשובה און ער איז זיך נישט מתוודה,

14

כ"ב המנו"ח (שם) וז"ל: וכן נראה בקידושין דף מ"ט ע"ב דאם קידש ע"מ שהוא צדיק, אפילו הוא רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בלבד, הרי תשובה בלבד אף שלא כפה [והיא הוידוי] הוי צדיק.

15

כ"ב האור זרוע (פי ק"ב), וכן כתב המנו"ח (שם) אחרי שהביא את שיטת הרמב"ם והאריך בה, כתב וז"ל: ונראה דלא קשה אם נאמר דאינו מתכפר בלא וידוי דברים, מהא דאמרין בקידושין אפילו רשע גמור אמרין שמא הרהר תשובה בלבד והוי צדיק כמו שהקשינו לעיל, דבאמת צדיק ורשע אינו תלוי בכפרה כלל, דהא יש עבירות חמורות דאין מתכפר בתשובה כמבואר לקמן, ומ"מ כיון שמתחרט ושב הוי צדיק, ה"נ דאין לו כפרה בתשובה בלבד, מ"מ הוי צדיק כיון שמתחרט לפני קונו ית, עכ"ל עיי"ש.

אזא שווערע מלחמה אין אזא שווערער מצב איז שוין יארן נישט געווען, ס'איז מבית ומבחוץ. מ'מוז זיך אנשטרענגן דאס מערסטע וואס מען קען.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אסיפת עסקנים בקרית יואל

הגר"ח: דער חתם סופר (א"ח סי' נ"ה) האט דאך א תשובה וועגן תפילין פארוואס זאל מען נישט זאגן א שהחינו.

רבינו: דאס [דברי היטב לב] איז א תירוץ אויף אלע מצוות פארוואס מ'זאל נישט מאכן א שהחינו.

הגר"ח: ס'וועט זיך אין די פוסקים וועגן טבילה צי מ'זאל מאכן א שהחינו (עי' בת"ס הנ"ל).

רבינו: און אזוי ווען א אשה צינדט אן דאס ערשטע מאל ליכט (נרות שבת).¹⁶

הגר"ח: ס'איז דא וואס מאכן טאקע א שהחינו ביים ערשטן מאל צינדן ליכט.

רבינו: אז מ'וועט אן א נייעס בגד דעמאלטס קען מען מאכן בצירוף, און די זעלבע שאלה איז ווען א איד שרייבט א ספר תורה צי ער זאל מאכן שהחינו,¹⁷ און דער פעטער ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל) האט געהייסן אנטוהן א נייע בגד.¹⁸

הגר"ח: ווען האט ער אזוי געהייסן?

16

בסידור היעב"ץ (דף קל"ו: אות ל"ב) כתב דכפעס הראשונה שמקיימין המצוה של הדלקת הנר מברכין שהחינו, וכמו בכל המצוות, כמו"ש במור וקציעה (סי' רכ"ג) דבכל מצוה שבא לפרקים מברכים שהחינו, עיי"ש. וב"כ בשו"ת תורת יקותיאל (סי' ס) וסומך על דברי החתם סופר (שו"ת א"ח סי' נ"ה) לענין ברכת שהחינו בטבילה ראשונה שמברכין היכא דנהוג עיי"ש, אמנם עיי' בשו"ת (יו"ד סי' כ"ח סק"ה) שרבו הפוסקים דאין מברכין שהחינו על עשיית מצוה בפעם הראשונה, שכל שאין זמן המצוה קבוע מוזמן לזמן אין לברך שהחינו, ועיי' עוד מש"כ בתשובה מאהבה (ח"ב סי' רל"ט).

17

בבאר היטב (סי' רכ"ג סק"ה) הביא דיש לברך, ובשו"ת מהר"ם שיק (חיו"ד סי' ת"ד) כתב דאין מברכין שהחינו מכיון שאין אנו בקיאים בהסירות ויתירות.

18

וב"כ בברכי יוסף (יו"ד סי' ע"ד), ובשו"ת מהר"א אסאד (יו"ד סי' רע"ז וסי' רפ"ב) ובשו"ת מהר"ם שיק הנוכח לעיל, ובעוד פוסקים.

האט ער דאך אין די מינוט עובר געווען א עבירה, ס'איז דאך א מצות עשה פן יזהתודו.

*

רבינו: דאס צי מ'מאכט א שהחינו אויף א מצוה, איז אליינס א מדובר, צי מ'דארף מאכן ביי כיסוי הדם, אין ייטב לב (פר' עקב) איז דא א שיינער מעס וועגן דעם.

הגר"ח: ביי כיסוי הדם שטייט אז דער מעס איז וועגן צער.

רבינו: און וואס איז דער מעס ביי די אנדערע מצוות וואס זענען נישט מיוחד מעת לעת, פארוואס מאכט מען נישט א שהחינו, דער ש"ך אין סימן כ"ח (סק"ה) מומשעט זיך ארום ביי כיסוי הדם.

הגר"ח: דער ש"ך האט דארט א גרויסער אריכות.

רבינו: דער ייטב לב (פ' עקב) זאגט א שיינער מעס פארוואס מ'זאל נישט מאכן א שהחינו אויף א מצוה, ביי א דבר גשמי, איז שייך צו זאגן מ'זאל מאכן א שהחינו, אויף א נייע פרי – די אלטע פרי האט ער שוין געגעסן – יעצט ביי א נייע פרי האט ער א התחדשות, מאכט מען א שהחינו, און א מצוה וואס קומט מוזמן לזמן, במילא קומט צו מאכן א שהחינו, מ'האט דאך נישט געקענט עסן מצוה פאר פסח, במילא איז יעצט דער זמן, און אזוי אויך ביי שופר אין ראש השנה וואס נאר יעצט איז געקומען דער זמן פון די מצוה, אבער א מצוה וואס קומט נישט מוזמן לזמן, נאר וואס דען, די ערשטע מאל וואס מ'איז עס מקיים, זאל מען מאכן א שהחינו, איז פשט אזוי, דאס ערשטע מאל האט עס א חשיבות, און דאס צווייטע מאל און דאס דריטע מאל איז שוין נישט אזוי חשוב?, ס'דארף דאך זיין 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', ס'איז נישט ריכטיג אז נאר דאס ערשטע מאל איז עס א התחדשות, ס'דארף זיין יעדן מאל מיט א התחדשות, אנדערש ווי א דבר גשמי וואס ס'איז טאקע אזוי, דאס ערשטע מאל האט עס א חשיבות און נאכדעם נישט.

דא אין קרית יואל איז דא אסאך אידן. אויב מ'וועט גיין צו זיי ווארעם, וועלן זיי אויפנעמען ווארעם, און זיי וועלן געבן ווארעם.

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אסיפת עסקנים בקרית יואל

הגר"ח: דער שדי חמד (מערכת ברכות ס"ב אות ב') שרייבט פארוואס מ'מאכט נישט א שהחינו ביי א חתונה, ער שרייבט זייער א שארפער לשון, 'חוששני...'²¹

רבינו העניק לו את ספרי מהר"א מ"ב דרושים עה"ת
ואמר: ס'איז א גרינגער ביכורים.

א איד האט אמאל געשיקט טאבאק מיטן ישמח משה קיין לובלין, אויפן וועג האט ער געטראכט, חז"ל זאגן דאך כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו הקריב ביכורים, ס'שטייט נישט 'הנותן', ס'שטייט 'המביא', אפילו ס'איז נישט פון איהם נאר ער ברענגט עס, האט ער מתפלל געווען ס'זאל זיין ביים אויבערשטן חשוב אזוי ווי ער האט געברענגט ביכורים, ער איז דאך 'המביא' דורון לתלמיד חכם.

ווען ער האט דאס אהין געגעבן פאר'ן רבי'ן פון לובלין, האט דער הייליגער לובלינער עס גענומען און געזאגט אז ער שמעקט א ריח פון ביכורים, ס'שטייט דאך נישט 'הנותן', נאר ס'שטייט 'המביא', און אז שינאווער רב (ה"ה מרן הישמח משה שחי' או אב"ד שינאווא) ברענגט עס שמעקט עס א ריח פון ביכורים, אזוי האט דער רבי פון לובלין געזאגט (תובא בייט"ל פ' תולדות עיי"ש).

וכיבודו רבינו לברך על היין

רבינו: לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן מזאל קענען ממשיך זיין צו מאכן גוטע חיבורים, דער אויבערשטער זאל העלפן ס'זאל נתקבל ווערן בחיבה בין לומדי תורה.
רבינו שאל אודות זמן ומקום שהותו באר"ב – ונפרדו לשלום

רבינו: ביי אזא מין זאך וואס מ'האט א ספק האט מען אנגעמוהן א נייע בגד (ע"י מ"ש מרן ז"ל בשו"ת דברי יואל (ארי"ה סי' י"ד) וכן נהג כליל ב' דר"ה לענין ברכת שהחינו).

ס'איז אינטערסאנט דאס גאנצע ענין פון נישט באנייען אין די דריי וואכן (בימי בין המצרים, בין י"ז בתמוז ל"ט אב), איז נישט דאס באנייען דער פראבלעם, נאר דער איסור איז דער שהחינו (כמבואר בשו"ע ארי"ה סי' תקנ"א סעי' י"ז), לויט דעם דארף צו זיין היינטיגע צייטן וואס מ'איז מקיל אין שהחינו איז נישטא אזוי דער איסור פון אנטוהן א נייע בגד?

הגר"ח: ס'הייסט אז ביי די אלע מקומות וואס מ'פלעגט נישט מאכן א שהחינו אויף קיין נייע פרי און אויף אלע זאכן, וואלט נישט געווען קיין פראבלעם צו באנייען זאכן.

רבינו: אין צאנז האט מען נישט געמאכט,¹⁹ ס'האט נישט געהאט א חשיבות, דער מגן אברהם שרייבט שוין (ארי"ה סי' רכ"ה סק"ו) אז ס'איז א רשות.

א' הנוכחים: ביי מחבר זיין א ספר איז אויך דא די שאלה וועגן א שהחינו.

רבינו: דער מנחת יצחק רעדט פון דעם (בחדמותו לספרו בח"א ובח"ה).

הגר"ח: ער דארף קודם וויסן אויב דער עולם וועט נהנה זיין דערפון.

רבינו [בצחות]: דעמאלטס אז מ'האט הנאה דארף מען שוין מאכן 'הטוב והמטיב', המטיב לאחריני...²⁰

20

דבשו"ע (ארי"ה סי' רכ"ג) מבואר דעל הנאה שרק הוא נהנה מברכין 'שהחינו', אבל על ההנאה שגם אחרים נהנים ממנה, מברכין 'הטוב והמטיב', שכפילות הלשון מורה שטוב לו, וגם מטיב לאחרים.

21

עיי"ש בשדי חמד שמביא בשם הרב ברוך את אברהם הביא דברי הלק"ט שנשאל אם מברכין שהחינו על הנישואין, והשיב חוששני אם יברך דיין האמת, ע"כ.

19

בספר גדולת יהושע (ה"ב) כתב בשם הגה"ק מנאסאד ז"ל שהרה"ק מצאנו ז"ל לא בירך על שום פרי שהחינו, ופע"א סיפר הרה"ק שהנה"ק העטרת צבי מוידויטשוב ז"ל אשר נהג לא לברך שהחינו, אמר בזה"ל: האיד אברך שהחינו על הפרי, בעוד שאני שומע שהפרי מברכת עלי שאני אוכל אותה, עכ"ד.

**אלע אונזערע מוסדות זענען קודש, מוסדות יטב לב וואס
איז אין ארצינו הקדושה, איז קודש קדשים. דאס דארף זיין
די ערשטע צדקה ביי אנשי שלומינו.**

כ"ק מרן רבינו שליט"א אצל אסיפת עסקנים בווימס"ב

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מברותה"ק על טהרת הקודש

פרשת בלק

מנ"ה נחמן דוב העללער הי"ו

המלמד: הר"ר עזרא בנעט שליט"א
והר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

מנ"ה קלמן אליעזר דאגא הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מנ"ה יוסף שלום פריינד הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מנ"ה עזרא זייאט הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מנ"ה יואל ברא"י ווידער הי"ו

המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מנ"ה גיטע יואל האלפערט הי"ו

המלמד: הר"ר חיים הירש שליט"א
והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מנ"ה אלי פאזעל הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מנ"ה יואל ברא"ש כהנא הי"ו

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מנ"ה אברהם יושע שווארטץ הי"ו

המלמד:

הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מנ"ה אליקום שאלאמאן הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מנ"ה אברהם בר"ד ראזענבערג הי"ו

המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מנ"ה מרדכי צבי רעטעק הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מנ"ה יואל יצחק גרינוואלד הי"ו

המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

מנ"ה יושע ראזענבערג הי"ו

המלמד: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מנ"ה יואל בר"ב וויינבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר יואל כץ שליט"א

מנ"ה יחזקאל משולם גלויבער הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מנ"ה יואל אברהם שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

מנ"ה זלמן לייב בערגאטה הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מנ"ה יוסף מאסרי הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

דברות קודש

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

סעודת רעוא דרעווין פרשת חוקת העל"ט

ובלילה, והא בהא תליא, דאי אפשר לקיים מצות מילה בשלימות ולהנצל מפגם הברית, מבלעדי עסק התורה ביום ובלילה, עכ"ד. (ועיין בב"ח י"ד סימן ר"ס).

ועל פי זה יתכן לתרץ בדרך אגדה קושית התוס' במס' קידושין (דף כט.) אהא דאיצטריך התם בגמרא קרא למילף מיניה דאשה פטורה ממצות מילה, והקשו בתוס' למה לי קרא תיפוק ליה דמצות עשה שהזמן גרמא הוא, דאין מליץ אלא ביום (יבמות עב.) ונשים פטורות, ע"ש. אמנם לפי זה יובן היטב, דבאמת מצות מילה נוהגת רק ביום, אך שלימות מצות מילה הוא שמירת אות ברית קודש, והיא נוהגת בין ביום ובין בלילה, ובלא זה אינה מתקיימת מצות עשה בשלימות, ונמצא שאין הזמן גרמא בקיום מצותה, ושפיר איצטריך קרא להורות דנשים פטורות.

ובזה יתבאר הגמרא על כן יאמרו המושלים, אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון, בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, היינו שבריאית העולם היתה בשביל מצות מילה הנוהגת בין ביום ובין בלילה, והיינו שמירת אות ברית קודש, ולכן צריכים להשמר בקדושה ובטהרה בדיבור במעשה ובמחשבה, ונודע מה שכתב א"ז זללה"ה בישמח משה (פ' מקץ) כי על ידי פגם חטא זה נתעכב שפע הפרנסה ר"ל, ע"ש. ולזה אמר ואם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה, שיהיה שפע פרנסה, ותכונן לעולם הבא, כאשר יתן דין וחשבון על כל המעשים.

*

עוד יתבאר על פי מה דהוה מרגלא בפומיה דכ"ק מרן דו"ז זללה"ה להזכיר מה שפירש בספר

על כן יאמרו המושלים בואו חשבון תבנה ותכונן עיר סיחון. איתא במס' בבא בתרא (דף עה:) אמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן, מאי דכתיב על כן יאמרו המושלים בואו חשבון, המושלים אלו המושלים ביצרם, בואו חשבון בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסידה, תבנה ותכונן, אם אתה עושה כן תבנה בעולם הזה ותכונן לעולם הבא.

ויתבאר על פי דברי מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' וארא עמוד רכב) בביאור דרשת חז"ל (נדרים לא:) על הפסוק (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמת, גדולה מילה שאלמלא היא לא ברא הקב"ה את עולמו, עוד דרשו, גדולה תורה שאלמלא תורה לא נתקיימו שמים וארץ. וקשה דבשלמא התורה נקראת ברית יומם ולילה, ככתוב (יהושע א ח) והגית בו יומם ולילה, אבל המילה הרי אינה נוהגת אלא ביום ולא בלילה כמבואר בגמרא (מגילה כ.). אמנם ידוע כי שלימות מצות מילה אינה אלא על ידי שמירת הברית, וכמבואר בגמרא (עירובין יט.) שהפוגם בריתו נמשך ערלתו, ואברהם אבינו עומד על פתח גיהנם להציל הנימולים ואינו מכירו. ודבר זה צריך שמירה תמידית ביום ובלילה, כמו שהזהירו חז"ל (כתובות מז.) שלא יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה. ומה גם שכדי להגיע לשמירת הברית צריך לעסוק בתורה יומם ולילה, כמו שכתב הרמב"ם (הלכות איסורי ביאה פכ"ב הכ"א) אין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה. ומעתה שפיר דרשו חז"ל אם לא בריתי יומם ולילה על המילה ועל התורה, כי שניהם נוהגים ביום

במצב הדור, ודברי הזוה"ק אמורים לפי מצב הדורות ההם שהיו קדושים וטהורים, ולא היה קשה כל כך לחזור ולהתקרב לפני הבוכ"ע בתשובתא סגיא, אבל לפי מצב דורינו וכובד הנסיונות בניקל יותר להתקרב אל הקדושה אף במעט תשובה, כי הקב"ה מבית על שפלות הדור ענים ולחצם, ודן אותם לפי בחינתם ולפי מצבם, וכפי מצב הדור אפשר לומר כי אם נשים על לבנו גודל הפגם להתחרט עליו ולתקן רק מעט מה שפגמנו, מקובלת התשובה לפני השי"ת יותר מתשובה גדולה בדורות הקודמים, וכדאיתא בספר חסידים (סי' תתקמ"ה) שחשוב לפני הקב"ה לב שאינם פקחים בדורות האחרונים כלב פקחים בדורות הראשונים, ואף שקיום התורה לא נשתנה אף כקוצו של יו"ד, מכל מקום הענינים הפנימיים והבחינות והתשובה המועלת להתקרב לפני הבוכ"ע קלה יותר, עכ"ד. (ועיין מה שהביא שם מש"כ בדגל מחנה אפרים פ' וארא בענין זה).

ואלה הדברים הוה מרגלא בפומיה בימים הנוראים וביום הושענא רבה, דבימינו אלה אינם מבקשים ממנו תשובה במדריגה גדולה, ומזה יש לנו להתחזק כי גם בלי ריבוי התעניתים וסיגופים, רק לבא בביהמ"ד ולעסוק בתורה ובתפלה, יכולים לתקן כל העונות החמורים.

והנה מבואר בזוהר הקדוש (במדבר דף קכג.) דאית חובין דלא מתכפרין עד דאתפטר בר נש מעלמא, הה"ד (ישעיה כב יד) אם יכופר העון הזה לכם עד תמותון, והאי יהיב גרמיה ודאי למותא ומסור נפשיה וכו' כמאן דאתפטר מהאי עלמא ודאי, כדין קוב"ה מרחם עליו ומכפר ליה לחוביה, עכ"ל. אמנם יש לומר דבדורות הקודמים אז היה צריך מסירות נפש ממש לתקן כתמי העונות ולקבל תיקון תשובה, אבל בזמנינו אלה דור שפל אשר בשמים עומדים ומצפים על כל אנחה ועל כל תנועה קלה של האדם אינו צריך למסירות נפש ממש. **"יעדע קרעכץ, יעדע זיפץ, יעדע קאפיטל תהלים, יעדע בלאט גמרא וואס א איד לערנט, דאס קומט דאך אזוי שווער אן, דאס איז אזוי ווי א תשובה שלימה אין פריערדיגע**

צמח דוד (בליקוטים) מאמר הכתוב (תהלים עט ח) אל תזכור לנו עוונות ראשונים כי דלוננו מאד, כי בימי הרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע באו נפשות ישראל מעולם העליון לפניו בקובלנא, אשר הרה"ק המגיד מזלאטשוב זי"ע הוא בראש בי"ד של מעלה, ומחמיר מאד בעונות החמורות רח"ל, כי קדוש וטהור היה ולא טעם טעם חטא מימיו, והועילו בקשותיהם ונתמנה אחר תחתיו, וחזרו לפניו לאמר יישר כח, כי הוקל המשפט מעליהם כי חומר העון הושפט לפי הדור, וזהו בקשתינו שהעוונות שנחשבו בדורות הראשונים אל יזכר לנו, כי דלוננו מאד, ולפי קטנות המדריגה תיקטן העון, עכ"ד.

ועל פי זה יש לומר בדרך הרמז כי הכתוב מדבר אל הצדיקים היושבים בבית דין של מעלה, שיהיו מתונים בדק ולא יחמירו בעונש עוברי עבירה חס ושלום, אלא ידונו אותם בצדק ובמשפט לפי מצב הדור, וזהו על כן יאמרו המושל"ם, רמז על הצדיק, ע"ד (שמואל ב ג) צדיק מושל יראת אלקים, שיש להם דעה למעלה בשמי מעל, בואו חשבון, בואו ונחשוב חשבוננו של עול"ם, היינו לדון כל באי עולם לפי מצבו של עולם, אשר דורינו אלה כבר ירדה עשר מעלות אחורנית מדורות הראשונים, ועל כן לפי קטנות המדריגה צריך שתקטן העון, ואי אפשר להחמיר כמו בדורות הקודמים, ולזה הצדיקים המושלים ביצורם ימליצו טוב על בני ישראל שלא יחמירו כל כך בדורות האחרונים.

*

עוד יתבאר על דרך זה, על פי מה דאיתא בזוה"ק (ויחי דף ריש:) תנן אמר רבי יהודה לית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה בר מהאי, ולית לך חיביא דלא חמאן אפי שכינתא בר מהאי, דכתיב (תהלים ה ה) לא יגורך רע כלל. והקשו המפרשים ממה שאמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א) אין לך דבר העומד בפני התשובה, וכן מבואר במקום אחר בזוהר הקדוש (ויקהל דף ריד:) דתשובה מהני אלא צריך תיובתא שלימתא. וביאר מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (פ' משפטים עמוד קכה) דמהות התשובה על החטאים תלויה

שהאדם עושה מעניני תשובה, נחשב בימינו למסירות נפש, וחשוב לפני הקב"ה חזקה בזה לתקן פגמי נפשו.

ובזה יתבאר הגמרא על כן יאמרו המושלי"ם, רמז על הצדיק, ע"ד (שמואל ב-כג א) צדיק מושל יראת אלקים, שהם מבקשים תמיד למצוא מליצה ישרה על כלל ישראל, שלא יצטרכו להגיע לתיקוני תשובה על ידי תעניות וסיגופים או מסירות נפש ממש, והם אומרים בואו חשבון, בואו ונחשוב חשבוננו של עולם, כי נשארנו דור יתום ודור שפל, ולפי ערך הדור הזה כל תנועה קלה שהאדם עושה חשוב לפני הקב"ה, תבנה ותכונן עיר סיחון, ובתרגום יונתן יתבני וישתכלל דמיתער ומשיח באורייתא, תבנה בעולם הזה, שיוכלו לתקן כל החטאים בעולם הזה ולא יצטרכו להמתין עד יום המיתה, על ידי דמשיח באורייתא בהשכמה באשמורת הבוקר ומגדלים שינה מעיניהם, זוכה להעלות תיקון לנפשו גם בעודו בחיים חיותו. גם הכוונה תבנה בעולם הזה, ע"ד שאמרו חז"ל (אבות פ"ה מ"ב) לפום צערא אגרא, כי מאחר שקשה כל כך כל תנועה קלה שעושים להשי"ת, על כן זוכים לקבל שכרה משלם בעולם הזה.

השי"ת יעזור שיזכו בני ישראל להתקרב לפני הקב"ה ולעשות רצון ה' בכל עת ובכל זמן, ויהיה חשוב לפני השי"ת התורה שלומדים בני ישראל, ואף אם אינו הרבה מכל מקום הרי זה עולה לנו בקישוי, ולכן חשוב לפני הקב"ה, ובזה נוכל לתקן כל מה שחסרנו ח"ו, עדי יעזור השי"ת שנזכה לביאת הגואל בהתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים עלינו במהרה בימינו אמן.

דורות, אין אזה שפלות'דיגע דור וואס מען געפינט זיך, יעדע תנועה קלה פון תשובה איז אזוי שטארק און חשוב היינטיגע צייטן, אין הימל קוקט מען ארויס אויף די תשובה פון א איד, מ'פארלאנגט נישט די תשובה וואס איז אמאל געווען, היינטיגע צייטן אז א איד קומט אין בית המדרש און ער גיט א קרעכץ ביים דאווענען, עס טוט אים וויי, גדולה אנהא ששוברת חצי גופו של אדם (ברכות נח), ער קרעכצט און זיפצט, ער וויינט אויף דעם וואס ער האט חוטא געווען, דארף ער נישט מרבה זיין מיט תעניות און תיקוני תשובה, עס איז גענוג מיט דעם וואס ער קומט אין ביהמ"ד און לערנט".

וידוע מה שכתב א"ז זללה"ה בייטב פנים (אור המקיף אות יב) כי שבירת תאוות שינה להיות עומד ושונה בתורה הוא מעין מסירות נפש, וכמו שכתב רש"י במס' חולין (דף קכ. ד"ה לרבות) כי נפש לשון תאוה וקורת רוח שהנפש נהנה ממנו. וכשמבטל תאוותו ורצונו מפני רצונו ית"ש ומגדל שינה מעיניו, הרי הוא כאילו מוסר נפשו והנאתו לה', והן דברי המשורר בספר חרדים (פרק יד) קדושיך בניך בין העמים, מסרו נפשם כמו עולות ושלמים, לרצון שנת עינם נדדה, עכ"ד. ובכן בזה שמגדל עיניו מן השינה נחשב למסירות נפש, וחשוב כמאן דאתפטר מהאי עלמא, ונסלח לכל חטאיו. (ועיין בברך משה פ' ויחי עמוד שא). ועוד יותר מזה העלה דברי כ"ק מרן דו"ז זללה"ה בדברי יואל (ליל יו"כ עמוד שלט) כי בימינו אלה אי אפשר כלל להיות יהודי מבלי מסירות נפש, דלפי גודל הנסיונות שישנם היום אם רוצים להשגיח על דרכיו ולילך בדרך הישר אין מגיעין לכלום בלי מסירות נפש, עכ"ד. אם כן בכל תנועה קטנה מה

נערך ע"י הוועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ותשוח"ח להם

צדקת רבי מאיר בעל הנס

כולל עצי חיים

מסודם של רבותיהם למית סונט-סאטמאר
 נוסד בשנת תרס"ט ע"י מרן רבותיהם בעל עצי חיים ז"ע - ונתחדש אורח ע"י מרן רבותיהם בעל ברך משה ז"ע
 בהודרת והמשתת ב"ק מרן רבנו הגדול שליט"א - כ"ק הגה"צ רבי שלום אליעזר טייטלבוים שליט"א, נשיא הכולל
 קרית יואל - בני ברק יצ"ו

"ברכת מזל טוב"

הגנו משגרים ברכת מזל טוב וזמח ולבבית לאנשי שלומינו החשובים כל אחד בשמו יבורך

הר"ר שמואל דוב קליין הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' יעקב קליין שליט"א

ולחותנו הרב ר' עזריאל שווארץ שליט"א

להכנס בנו, נכדו נ"ו לעול התורה והמצוות

הרה"ח ר' מנחם צבי ראטער שליט"א

להולדת נכדתו, אצל בנו הר"ר יואל הי"ו, לאנדאן

הרה"ח ר' יוסף יושע גרין שליט"א

חבר הנהלת המוסדות

להולדת נכדתו, אצל בנו הרב ר' עזריאל הי"ו, אנטווערפן

הרב ר' צבי ווייס שליט"א

ר"מ בישיבה"ק

להולדת נכדתו, אצל בנו הר"ר שמעון הי"ו, ירושלים

• כולל אברכים מצויינים

כולל להוראה

כולל הלכות שבת

כולל הלכות יו"ט

חברה משניות

• התאחדות האברכים

ארגון שיעורי תורה

חבורת יסודי התורה

איחוד החבורות

מערכת קול התאחדותי

• מפעלי צדקה חסד

מפעל החסד "ידי משה"

קמחא דפסחא "ידי חסד"

וועד עריכת שמחות לאנ"ש

ארגון "חסדי משה"

למען אחי ורעי

קופת גמ"ח

קרן עזר נישואין